

Міністерство освіти і науки України
Одеський національний технологічний університет
Кафедра обліку та аудиту

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: *«Поточні зобов'язання ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛИБОПРОДУКТІВ»: облік та аналіз»*

на здобуття ступеню вищої освіти «бакалавр»

Здобувачки Стопчанської А.А.

2 курсу 22С групи

Керівник проф. Немченко В.В.

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від “14” червня 2023 р., протокол № 15.

Завідувач кафедри обліку та аудиту _____ проф. Немченко В.В.

Одеса – 2023 рік

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки бізнесу і контролю
Кафедра обліку та аудиту
Ступінь вищої освіти “бакалавр”
Спеціальність 071 “Облік і оподаткування”
Освітня програма “Облік і аудит”

ЗАТВЕРДЖУЮ

*Зав. кафедри обліку та
аудиту*

“ ___ ” _____ 2023 р.

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧКИ

Стопчанської Анастасії Анатоліївни

---

1. Тема роботи: ***«Поточні зобов'язання ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ»: облік та аналіз»***

Затверджена наказом ОНТУ від 18 серпня 2022 р. наказ № 465-03

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи ***02 червня 2023 р.***

3. Вихідні дані до роботи: ***Звітні дані про діяльність підприємства за 2019-2020р.р.***

---

4. Перелік питань, які потрібно розробити: ***Сутність, значення та законодавча база обліку поточних зобов'язань. Техніко-економічна характеристика підприємства та аналіз витрат діяльності за два роки на ньому. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві та обліку поточних зобов'язань на ньому. Висновки та пропозиції.***

---

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) –

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх:

Розділ	Консультант (вчене звання, П.І. п-Б)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 31 січня 2023 р.

Керівник _____ проф. Немченко В.В.

Завдання прийняв до виконання _____ Стопчанська А.А.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1. <i>Розробка теоретичного розділу кваліфікаційної роботи</i>	31.01.23 - 05.03.23	
2. <i>Техніко-економічна характеристика підприємства та економічний аналіз за напрямом кваліфікаційної роботи за два роки</i>	06.03.23 - 25.04.23	
3. <i>Організація бухгалтерського обліку на підприємстві та обліку за напрямом кваліфікаційної роботи на ньому</i>	26.04.23 - 25.05.23	
4. <i>Оформлення кваліфікаційної роботи</i>	26.05.23 - 02.06.23	

Здобувачка _____ Стопчанська А.А.

Керівник роботи _____ проф. Немченко В.В.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувачка Стопчанська А.А. _____

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на тему: «Поточні зобов'язання ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ»: облік та аналіз»

Наявність різних видів поточних зобов'язань, їх динамічні зміни потребують регулярного моніторингу та діагностики, що вимагає проведення певних аналітичних процедур, які забезпечують отримання необхідної інформації для прийняття своєчасних та ефективних рішень.

Метою кваліфікаційної роботи є вивчення питань обліку та аналізу поточних зобов'язань відповідно до законодавчих та нормативних актів і пошук шляхів вдосконалення обліку на даному підприємстві.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів.

В першому розділі досліджено наукові основи, економічний зміст та методологія обліку поточних зобов'язань підприємства

У другому розділі був проведений економічний аналіз діяльності ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» за два роки.

У третьому розділі надана розглянуто особливості бухгалтерського поточних зобов'язань на підприємстві.

У завершальній частині кваліфікаційної роботи сформульовані висновки та надано пропозиції з удосконалення обліку поточних зобов'язань на підприємстві.

Кваліфікаційна робота містить:

текстової частини	– 72 с.
таблиць	– 22
рисуноків	– 9

ЗМІСТ

стор.

ВСТУП

1. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ	
1.1. Економічна сутність зобов'язань	9
1.2. Методологічні засади обліку поточних зобов'язань	14
2. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ»	
2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства	26
2.2. Економічний аналіз діяльності підприємства	31
3. ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОБЛІК ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ НА ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ»	
3.1. Організація оперативного, статистичного, бухгалтерського, фінансового та податкового обліку на підприємстві	46
3.1. Облік поточних зобов'язань на підприємстві	56
3.2. Шляхи удосконалення обліку зобов'язань на підприємстві	64
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	

ВСТУП

Умови господарювання всіх суб'єктів вимагають використання позикових коштів, які надаються для вирішення поточних та стратегічних питань. Наявність лише власних коштів не забезпечує розв'язання всіх завдань, особливо що стосується розвитку нових видів діяльності. Під час управління суб'єктом соціально-економічної діяльності важливо правильно визначитись із переліком зобов'язань та оцінити власні можливості щодо повернення та своєчасного погашення цих поточних зобов'язань. Процес обліку, контролю та управління зобов'язань потребує постійного моніторингу, що значно зменшує ризики неповернення, збільшення витрат, які пов'язані із порушенням термінів та умов. Ефективне регулювання процесів наявності та руху зобов'язань підприємства забезпечує раціональність використання ресурсів та планування витрат, що є важливим етапом у сучасних умовах.

Здобувачка	Стопчанська А.А.			КРБ.ОтаА.1.465-03.4.1		
				Текстова частина	Стад	Стор.
					5	72
					ОНТУ	
Керівник	Немченко В.В.					
Зав.каф.	Немченко В.В.					

До складу поточних зобов'язань суб'єктів соціально-економічної діяльності можливо віднести: заборгованість перед контрагентами, перед робітниками по виплаті заробітної плати, перед фінансовими установами щодо наданих короткострокових кредитів, перед бюджетом щодо податків та обов'язкових платежах. Всі ці види зобов'язань організації детального облікового процесу, що у свою чергу, забезпечує високу ефективність управління та використання фінансових ресурсів в кризових та нестабільних умовах функціонування.

Оцінка наявності та складу поточних зобов'язань, виявлення найбільш ризикованих елементів здійснюється на основі вибору методів фінансово-економічного аналізу. Проведення зазначених заходів надає можливість своєчасно виявити слабкі місця та відреагувати з мінімальними втратами. Крім того, особливої уваги заслуговує факторний аналіз зобов'язань, що надасть можливість виявити перелік умов, які негативно впливають на функціонування суб'єктів соціально-економічної діяльності та їх відповідні результати.

Процес використання в процесі управління суб'єктів соціально-економічної діяльності повного, своєчасного та чіткого інформаційного продукту щодо наявності та змін у поточних зобов'язаннях забезпечує розробку та реалізацію ефективних управлінських рішень, враховуючи фактори зовнішнього та внутрішнього середовища. .

Проблемам оцінки та дослідження сучасного стану та шляхів удосконалення обліку та аналізу зобов'язань на підприємстві присвячена кваліфікаційна робота, що підкреслює актуальність її теми.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних положень, методичних підходів та науково-прикладних рекомендацій щодо удосконалення обліку та аналізу поточних зобов'язань на підприємстві в кризових та нестабільних умовах функціонування.

Завдання кваліфікаційної роботи:

- дослідити наукові концепти, економічний зміст та завдання обліку поточних зобов'язань;
- визначити методологічні основи обліку поточних зобов'язань та його

сегментів на підприємстві;

- розглянути та оцінити практичні аспекти обліку поточних зобов'язань підприємства;
- надати шляхи удосконалення обліку поточних зобов'язань на даному підприємстві;
- вивчити наукові основи, економічний зміст та завдання аналізу поточних зобов'язань на підприємстві;
- розглянути практичні аспекти аналізу поточних зобов'язань підприємства.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є сучасні процеси обліку та аналізу поточних зобов'язань на підприємствах України.

Предметом кваліфікаційної роботи є сукупність теоретичних питань, загальних принципів, методичних і практичних завдань, пов'язаних з ефективними процесами обліку та аналізу поточних зобов'язань підприємства на прикладі ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ».

Теоретико-методологічною базою кваліфікаційної роботи є положення, базові концепти і пропозиції, які представлені у наукових публікаціях українських науковців та зарубіжних фахівців з проблемних питань обліку, аналізу та аудиту зобов'язань підприємства в кризових та нестабільних умовах функціонування; нормативно-правові та інструктивні матеріали, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, міжнародні стандарти аудиту, міжнародні стандарти фінансової звітності; дані офіційної статистичної, бухгалтерської звітності з базового підприємства дослідження ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ».

Під час дослідження у кваліфікаційній роботі доцільним було використання наступних методів, а саме: методи аналізу, синтезу, моделювання, абстрагування, аналогії, порівняння, моніторинг чинного законодавства, а також методи фінансово-економічного аналізу, діагностика статистичної, бухгалтерської звітності, методи та способи аудиторської перевірки з урахуванням особливостей функціонування суб'єктів соціально-економічної діяльності.

Розв'язанню проблем обліку поточних зобов'язань присвячені роботи українських та зарубіжних науковців: Вознюк Г. Л., Завгородній А. Г., Партин Г. О., Мочерний С. В., Орлов І. В., Лаптев В. В., Єфремов І. А., Ігумнов Ю. С., Бутинець Ф. Ф., Завгородній А. Г., Вознюк Г. Л., Партин Г. О., Пантелєєв В. П., Сніжко О. С., Л.О. Волощук, Ю.М. Мельник, Д. Колдуелл, М.І. Куттер, Е. Колер, Р. Шпруз, М.Муниц, Чижевська Л. В., Береза С. Л.

Кваліфікаційна робота виконана на практичному рівні, зокрема розглянуто практичні аспекти обліку та аналізу зобов'язань ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ»

1. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

1.1. Економічна сутність зобов'язань

Зобов'язання – це заборгованість підприємства, що виникла, внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють в собі економічні вигоди [14].

Зобов'язання виникають через існуючі (завдяки минулим операціям чи подіям) борги підприємства щодо передачі певних, активів чи надання послуг іншому підприємству в майбутньому. Отже зобов'язаннями виступає заборгованість підприємства, яка виникає, головним чином у зв'язку з придбанням товарів та послуг, в кредит, або кредити, які, підприємство отримує для свого фінансування.

Обліковуються не всі господарські зобов'язання, а лише ті, що впливають з виконання укладених підприємством договорів чи здійснення дій, з якими фінансове право пов'язує виникнення зобов'язань із внесення платежів до бюджету та відповідних позабюджетних органів.

Класифікацію зобов'язань за різними ознаками можна представити у наступній таблиці (табл. 1.1.)

Таблиця 1.1 – Класифікація зобов'язань

Класифікаційна ознака	Вид зобов'язань	Коротка характеристика
За складністю	Прості	Погашаються одним платежем
	Складні	Включає первинне зобов'язання та набір вторинних зобов'язань
За визначеністю у часі	Обмежені у часі	Строк виконання зобов'язання визначений у часі
	Безстрокові	Строк виконання зобов'язання не визначений у часі
За забезпеченістю виконання зобов'язань	Забезпечені	Виконання яких забезпечено заставою
	Незабезпеченні	Виконання яких не забезпечено
Залежно від підстави виникнення зобов'язань	Договірні	Постають з угоди, домовленості сторін
	Позадовірні	Виникають незалежно від волі учасників угоди
За способом погашення	Монетарні	Відображають суму грошових коштів, що підлягають сплаті кредиторам

	Немонетарні	Зобов'язання поставити товари або надати послуги визначеної кількості та якості
За часом виникнення	Теперішні	Виникають в результаті операцій та інших подій у минулому періоді
	Майбутні	Визначаються рішенням керівництва придбати активи в майбутньому та не є причиною для утворення справжнього зобов'язання. Рішення про придбання активів у майбутньому не призводить до виникнення поточних зобов'язань, зони виникають лише тоді, коли актив доставлено або коли укладено договір, який не підлягає скасуванню, на його придбання. Однак, якщо зобов'язання базуються на щорічних закупках або носять постійний характер, підприємство може визнати в якості заборгованості майбутні виплати
За терміном погашення	Довгострокові	Включають отримані позики, випущені облігації, видані закладні, векселі видані, зобов'язання по оренді тощо, якщо вони розраховані на строк погашення більше одного року
	Короткострокові	Зобов'язання, що задовольняються за допомогою використання поточних активів або створення інших короткострокових зобов'язань (заборгованість із розрахунків з бюджетом за податками та іншими платежами, кредиторська заборгованість постачальникам і підрядникам за отримані від них товари, роботи, послуги; заборгованість з оплати праці; заборгованість зі страхування; авансові платежі замовників; короткострокові кредити банку; нараховані до сплати дивіденди, відсотки тощо)
За можливістю оцінки	Фактичні	Виникають як наслідок договірних відносин або законодавчих актів, їх суму можна оцінити досить точно. Фактичні зобов'язання поділяються на два види: документальні та враховані.
	Оціночні	Сума оціночних зобов'язань не може бути визначена до настання визначеної дати. До оціночних включаються зобов'язання перед бюджетом за податками
	Умовні (неіснуючі, потенційні)	Зобов'язання, спричинені умовними фактами господарського життя. Умовні зобов'язання не обліковуються в основній інформаційній сукупності та не відображаються у фінансових звітах, вони розкриваються у вигляді приміток.

Погашення зобов'язання може відбутися: сплатою грошових коштів в готівковій або безготівковій формі; розрахунками в кредит; передачею інших активів; наданням послуг; заміною зобов'язання іншим; перетворенням зобов'язання на капітал; відмовою кредитора від своїх прав або позбавленням їх. Використання

безготівкової, готівкової або кредитної форми порядку розрахунків між отримувачем коштів і платником визначається договором.

Для визнання зобов'язань повинні бути дотримані дві умови відповідно до П(С)БО 11:

- 1) оцінка їх може бути достовірно визначена;
- 2) існує ймовірність зменшення економічних вигод внаслідок їх погашення.

В П(С)БО 11 "Зобов'язання" відсутнє визначення критеріїв визнання того чи іншого виду зобов'язань. Зобов'язання виникають на балансі підприємства та відображаються у фінансовій звітності в наступних випадках:

- при визнанні активу, придбаного в борг;
- при створенні забезпечення за рахунок витрат (резерв на оплату відпусток та інші забезпечення) звітного періоду, що супроводжується збільшенням витрат та збільшенням зобов'язань;
- при зменшенні забезпечення та збільшенні зобов'язання [14].

Класифікацію зобов'язань для їх відображення в бухгалтерському обліку відповідно до П(С)БО 11 наведено на табл. 1.2.

Поточні зобов'язання погашаються за рахунок поточних активів, до яких належать грошові кошти та інші ресурси, щодо яких можна вважати, що вони будуть перетворені на грошові кошти чи використані протягом року з дати складання бухгалтерського балансу або протягом нормального операційного циклу підприємства (із двох термінів обирають триваліший).

Надання визначення довгостроковим зобов'язанням можна відобразити за допомогою рисунка 1.1.

Частина довгострокових зобов'язань, яка підлягає погашенню в термін до 12-ти місяців з дати балансу, відображається у складі поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями.

Оцінка зобов'язань відіграє значну роль при формуванні облікової політики підприємства. Застосування принципу обачності, що передбачає використання в бухгалтерському обліку методів оцінки, які повинні запобігати заниженню сум визнаних зобов'язань, є важливим при оцінці зобов'язань. Завдяки дії принципу

безперервності оцінка зобов'язань підприємства здійснюється, виходячи з припущення, що його діяльність триватиме й надалі.

Таблиця 1.2 – Класифікація зобов'язань відповідно до П(С)БО 11

Зобов'язання	
Поточні зобов'язання	Зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу, або повинні бути погашені протягом 12 місяців, починаючи з дати балансу: <ul style="list-style-type: none"> - короткострокові кредити банків; - поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями; - короткострокові векселі видані; - кредиторська заборгованість за товари, послуги, роботи; - поточна заборгованість за розрахунками за авансами одержаними, з бюджетом та позабюджетними платежами, оплати праці, з учасниками, внутрішніми розрахунками, інші поточні зобов'язання.
Довгострокові зобов'язання	Всі зобов'язання, які не є поточними: <ul style="list-style-type: none"> - довгострокові кредити банків; - інші довгострокові фінансові зобов'язання; - відстрочені податкові зобов'язання;
Забезпечення	зобов'язання, з невизначеною сумою або часом погашення на дату балансу: <ul style="list-style-type: none"> - додаткове пенсійне забезпечення; - виконання гарантійних зобов'язань; - реструктуризація; - виконання зобов'язань щодо обтяжливих контрактів.
Не передбачені зобов'язання	<ul style="list-style-type: none"> - зобов'язання, яке може виникнути внаслідок минулих подій, та існування якого буде підтверджено лише коли (не) відбудеться одна чи більше невізначених майбутніх подій, над якими підприємство не має повного контролю - теперішнє зобов'язання, що виникає внаслідок минулих подій, але не визнається, оскільки малоймовірно що для врегулювання зобов'язання потрібно буде використати ресурси, які втілюють у собі економічні вигоди, або оскільки суму зобов'язання не можна достовірно визначити
Доходи майбутніх періодів	Доходи, одержані підприємством у звітному періоді, але такі, що відносяться до наступних періодів

За П(С)БО 11 "Зобов'язання" в Балансі (ф. № 1) всі поточні зобов'язання відображаються за сумою погашення, тобто у фінансовій звітності в розділі поточних зобов'язань відображається сума, яка буде фактично сплачена при погашенні такого зобов'язання.

Визначення теперішньої вартості залежить від умов і виду зобов'язання. За теперішньою вартістю відображаються довгострокові зобов'язання, на які нараховуються відсотки: суми довгострокових кредитів облігаційних позики довгостро-

кових відсоткових векселів; платежів за довгостроковою орендою; позик небанківських фінансово-кредитних установ підлягають дисконтуванню.

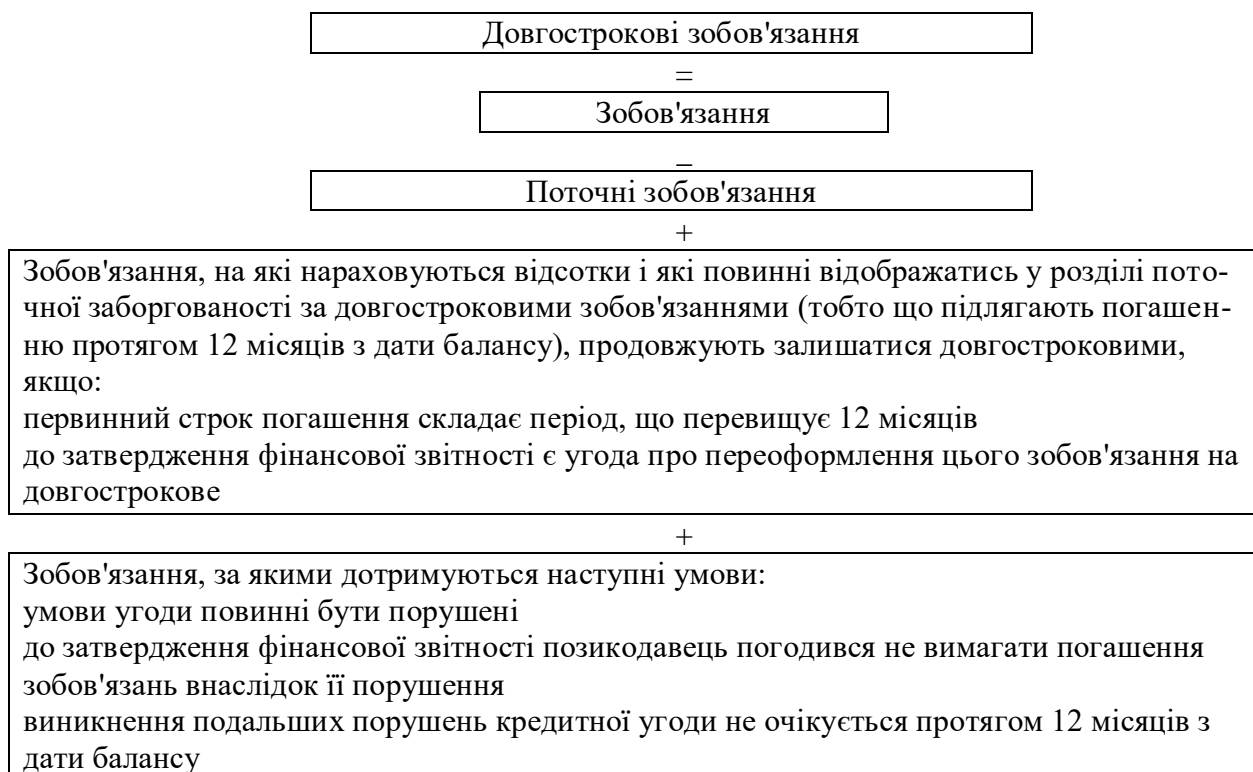

Рисунок 1.1 – Надання визначення довгостроковим зобов'язанням

У П(С)БО 11 "Зобов'язання" щодо оцінки зазначено наступне. Довгострокові зобов'язання, на які нараховуються відсотки, відображаються в балансі за їх теперішньою вартістю. Визначення теперішньої вартості залежить від умов та виду зобов'язання. Поточні зобов'язання відображаються в балансі за сумою погашення [14].

Сума забезпечення визначається за обліковою оцінкою ресурсів (за вирахуванням суми очікуваного відшкодування), необхідних для погашення відповідного зобов'язання, на дату балансу.

Непередбачені зобов'язання відображаються на позабалансових рахунках підприємства за обліковою оцінкою.

Дисконтована оцінка зобов'язання - це вартість майбутнього платежу. Визначення дисконтованої вартості засновано на розумінні того, що з економічної точки зору сума коштів, яка буде витрачена підприємством в майбутньому, менше суми коштів, витрачених підприємством сьогодні.

Якщо на дату балансу раніше визнане зобов'язання не підлягає погашенню, то його сума включається до складу доходу звітного періоду.

1.2. Методологічні засади обліку поточних зобов'язань

Облік розрахунків з постачальниками й підрядниками

Бухгалтерський облік розрахунків з постачальниками й підрядниками ведеться на рахунку 63 "Розрахунки з постачальниками й підрядниками". Організація, що поставляє сировину, матеріали й інші товарно-матеріальні цінності, а різні види, що також виявляють, послуг (відпустка води, пари, електроенергії й ін.) і виконуючі різні роботи, називаються постачальниками й підрядниками. На рахунку 63 "Розрахунки з постачальниками й підрядниками" відображаються безготівкові розрахунки між підприємствами й організаціями за продукцію, товарно-матеріальні цінності, роботи й послуги. За дебетом цього рахунку відображаються суми оплачених рахунків, по кредиту враховується сума акцептованих рахунків на матеріальні цінності, виконані роботи й послуги. Рахунок 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками" має два субрахунки:

- 631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками"
- 632 "Розрахунки з іноземними постачальниками"

На субрахунку 631 "розрахунки з вітчизняними постачальниками" ведеться облік розрахунків з вітчизняними постачальниками й підрядниками за отримані товарно-матеріальні цінності, виконані роботи, надані послуги. На субрахунку 632 "Розрахунки з іноземними постачальниками" ведеться розрахунок з іноземними постачальниками й підрядниками за отримані товарно-матеріальні цінності, виконані роботи, надані послуги. Аналітичний облік ведуть по окремих рахунках постачальників і підрядників, фактам вступу невідфактурованих поставок або оплати, що не отримали матеріальних цінностей у розрізі постачальників і підрядників. Для перевірки відповідності даних аналітичного обліку синтетичні записи з карток переносять в оборотну відомість [28].

Сума по оборотній відомості повинна відповідати сальдо по рахунку 63 "Розрахунки з постачальниками й підрядниками". У бухгалтерії підприємства ве-

деться облік по постачальникам. Рахунок 63 "Розрахунки з постачальниками й підрядниками " використовується в бухгалтерському обліку для наступних цілей:

а) для відбиття розрахунків за отримані товарно-матеріальні цінності, розрахункові документи на які підлягають оплаті через банк;

б) для відбиття розрахунків за виконані роботи й послуги;

в) для відбиття розрахунків за товарно-матеріальні цінності, роботи й послуги, по яких розрахункові документи від постачальників або підрядників не здійснилися;

г) для відбиття розрахунків по перевезеннях, а також усім видам послуг зв'язки .

Облік розрахунків з постачальниками й підрядниками ведеться в журналі - ордері №6 при журнально-ордерній формі обліку. У журналі - ордері №6 синтетичний облік розрахунків з постачальниками й підрядниками сполучається з аналітичним обліком, який забезпечує одержання наступної інформації: даних про заборгованість постачальникам по розрахункових документах, строк оплати яких не настав ; по неоплаченим у строк розрахункових документах; по невідфактурованих поставках ; по виданих векселях, строк оплати яких не настав ; по прострочених векселях.

Рахунок "Розрахунки з постачальниками та підрядниками " кореспондує з рахунками наведеними у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3. Кореспонденція за дебетом та кредитом рахунку 63 “Розрахунки з постачальниками та підрядниками”:

За дебетом з кредиту рахунків	За кредитом з дебету рахунків
24 “Брак у виробництві”	15 “Капітальні інвестиції”
30 “Каса”	20 “Виробничі запаси”
31 “Рахунки в банках”	21 “Тварини на вирощуванні і відгодівлі”
34 “Короткострокові векселі одержані”	22 “МШП”
36 “Розрахунки з покупцями і замовниками”	24 “Брак у виробництві”
37 “Розрахунки з різними дебіторами”	28 “Товари”
41 “Пайовий капітал”	30 “Каса”
46 “Неоплачений капітал”	31 “Рахунки в банках”
48 “Цільове фінансування і цільові надходження”	39 “Витрати майбутніх періодів”
50 “Довгострокові позики”	47 “Забезпечення майбутніх періодів”
51 “Довгострокові векселі видані”	64 “Розрахунки за податками і платежами”
52 “Довгострокові зобов’язання за облігаціями”	68 “Розрахунки за іншими операціями”
55 “Інші довгострокові зобов’язання”	80 “Матеріальні витрати”
60 “Короткострокові позики”	84 “Інші операційні витрати”
62 “Короткострокові векселі видані”	85 “Інші витрати”
68 “Розрахунки за іншими операціями”	91 “Загально-виробничі витрати”
70 “Доходи від реалізації”	92 “Адміністративні витрати”
71 “Інший операційний дохід”	93 “Витрати на збут”
74 “Інші доходи”	94 “Інші витрати операційної діяльності”
	99 “Надзвичайні витрати”

Розрахунки за виконані роботи з підрядниками

Капітальне будівництво різних об'єктів виробничого й невиробничого призначення на підприємствах може здійснюватися трьома способами: підрядним, господарським і змішаним. При підрядному способі будівництва будівельно-монтажні роботи виконуються спеціалізованими будівельними організаціями на основі договорів підряду, укладених із замовниками. При господарському способі будівництва будівельно-монтажні роботи здійснюються безпосередньо силами й засобами самих інвесторів без залучення підрядних будівельних організацій. Змішаний спосіб будівництва - це спосіб, коли основні будівельно-монтажні роботи здійснюються силами й засобами самих забудовників, а для виконання частини

робіт на договірних умовах залучаються підрядні будівельно-монтажні спеціалізовані організації. Однак незалежно від способу ведення будівництва виконаний обсяг робіт повинен фінансуватися або кредитуватися, тобто оплачуватися установою банку виконавцеві робіт за рахунок засобів замовника, передбачених на цю мету. В основі фінансування будівництва при підрядному способі ведення робіт лежить договір підряду, що полягає між підрядником і замовником. Замовник - юридичне (фізичне) особа, яка робить замовлення, становить контракт, контролює хід будівництва, ухвалює закінчені роботи. Підрядник – юридичне (фізичне) особа, що виконує будівельні й інші роботи в замовника на умовах підряду. Договір підряду – письмова угода між підрядником і замовником про взаємні зобов'язання по виконанню певного виду будівельних і інших робіт, з одного боку, і їх оплаті, з іншої сторони. У договорах підряду, що полягають між підрядниками й замовниками, вказуються обсяги виконуваних робіт, умови й строки їх виконання, права й обов'язки сторін, порядок розрахунків за виконані будівельно-монтажні роботи та ін. Договір підряду полягає на будівництво нових, реконструкцію і розширення діючих об'єктів, включених у плани капітальних вкладень і в титульні списки. Виконання підрядними організаціями будівельно-монтажних робіт і фінансування їх при відсутності договору забороняється. На підставі укладеного договору замовник передає підрядникові необхідну, затверджену відповідним чином проектно-кошторисну документацію й підрядник приступає до виконання будівельно-монтажних робіт на відповідному об'єкті, будівництві. Підрядник зобов'язаний за договором підряду побудувати передбачений планом об'єкт відповідно до затвердженої на нього проектно-кошторисною документацією якісно й у встановлений строк. Замовник же зобов'язано забезпечити своєчасне фінансування будівництва відповідно до виконуваних обсягів будівельно-монтажних робіт у межах їх обсягів, передбачених проектно-кошторисною документацією, а також здійснювати контроль і технічний нагляд за відповідністю обсягу, вартості і якості виконаних робіт проектам і кошторисам.

Основним у змісті фінансування й кредитування капітального будівництва є

порядок оплати виконаних будівельно-монтажних будівельно-монтажні робіт. При підрядному способі будівництва розрахунки між замовником і підрядником проводиться за договірними цінами відповідно до укладених контрактами й чинним законодавством. Розрахунки за виконані будівельно-монтажні роботи можуть здійснюватися за будівництво, об'єкт у цілому або шляхом проміжних платежів за етапи, черги, комплекси робіт, конструктивні елементи, окремі види робіт і послуг, фактичні витрати підрядника і т.д. Остаточний розрахунок з підрядником за виконані їм роботи на будівництві й об'єкті проводиться після твердження акту державної приймальної комісії про приймання їх в експлуатацію на основі договірних цін на будівництво, яке визначаються замовниками й підрядниками при висновку контракту. При цьому остаточні розрахунки проводяться у двотижневий строк, після підписання акту на приймання закінченого об'єкта.

Оплата виконуваних об'єктів будівельно-монтажних робіт і кінцеві розрахунки по закінченому будівництвом об'єкту проводяться замовником з рахунку, на якому концентруються відповідні засоби, призначені для фінансування даного виду капітальних вкладень. У розрахунках замовника з підрядником за виконані будівельно-монтажні роботи зі спорудження (будівництво) об'єктів є особливість. Ця особливість полягає в тому, що у випадках, передбачених контрактом, замовник перераховує підрядникові аванс. Розмір авансу не може перевищувати 30 % вартості річного обсягу робіт [51].

Сума виданого авансу виключається потім із суми оплати вартості прийнятого в експлуатацію об'єкта. При господарському способі виконання будівельно-монтажних робіт їх оплата може здійснюватися двома методами: по елементах витрат і в міру виконання обсягу будівельних робіт. Вибір того або іншого методу оплати робіт здійснює інвестор за узгодженням з установою банку. Оплата будівельно-монтажних робіт з мері фактичного їхнього виконання проводиться, як правило, щомісяця по платіжних дорученням інвестора, які виписуються на підставі актів (рахунків), що складаються на виконувани обсяги робіт. Засобу в цьому випадку перелічуються з рахунку по облікові засобів на дану мету із наступним їхнім віднесенням на рахунок по облікові відповідного виду джерел фінансування

капітальних вкладень. При змішаному способі будівництва оплата виконуваних робіт відбувається в такому порядку: за роботи, виконані господарському способом, - в порядку, як і при господарському способі, а за роботи, виконуваних підрядним способом, - в порядку, як при підрядному способі. Закінчені будівництвом, оплачені за рахунок відповідних джерел і прийняті в експлуатацію об'єкти оприбутковуються до складу основних засобів. У процесі фінансово - господарської діяльності підприємства виникає необхідність урахувати розрахунки претензійного характеру, борги по недостачах, розтратах і розкраданням.

Розрахунки за претензіями

На субрахунку 374 "Розрахунки за претензіями" ведеться облік розрахунків за претензіями, пред'явленим постачальникам, підрядникам, транспортним і іншим організаціям, а також по пред'явлених на них і визнаних штрафам, пеням, неустойкам. По дебету цього рахунку відображаються розрахунки:

- по претензіях до постачальників і підрядникам, транспортним організаціям при виявленні на їхніх рахунках невідповідності цін і тарифів, передбачених договорами, а також при виявленні арифметичних помилок;

- по претензіях до постачальників матеріалів, товарів за виявлені невідповідної якості технічним умовам, обумовленим договором;

- по претензіях до постачальників, транспортних і інших організацій за недостачу вантажів;

- по претензіях за шлюб і простій, що виник з вини постачальників;

- по претензіях до установ банку по сумах, помилково списаних, пері - чисельним з розрахункового рахунку;

- по штрафам, піні, неустойках, стягнених з постачальників, підрядників.

Аналітичний і синтетичний обліки руху коштів на рахунку 374 "Розрахунки за претензіями" ведуться по Д-ту в журналі-ордері №8 і по Д-ту у відомості №8 по кожному дебітору, а при спрощеній формі обліку – у відомості № В-5. Підставою для записів операцій по цьому рахункові служать: акти прийому вантажів, рішення арбітражних органів, письмова угода постачальників на задоволення пре-

тензій, а також виписки банку на, що зробили суми в порядку задоволення претензій.

Облік розрахунків по інших операціях

Для обліку розрахунків по інших операціях використовується рахунок 68 "Розрахунки по інших операціях". Даний рахунок має наступні субрахунку:

681 "Розрахунки по авансах отриманим".

682 "Внутрішні розрахунки".

683 "Внутрішньогосподарські розрахунки" 684 "Розрахунки по нарахованих відсотках".

685 "Розрахунки з іншими кредиторами".

Основні бухгалтерські проводки з обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками наведено у таблиці 1.4.

Таблиця 1.4 – Основні бухгалтерські проводки з обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками

№ п/п	Зміст господарської операції	Дт	Кт
1	2	3	4
1	Списано кредиторську заборгованість внаслідок виявлення браку, здійсненого з вини постачальника	63	24
2	Погашено кредиторську заборгованість грошовими коштами	63	30,31
3	Оплачено заборгованість за відвантажену продукцію на погашення кредиторської заборгованості	63	36
4	Проведенні розрахунки по купівлі продукції через підзвітну особу	63	37
5	Збільшено суму пайового капіталу на суму заборгованості перед постачальником	63	41
6	Оплачено заборгованість передачею отриманого короткострокового векселю	63	24
7	Зарахування заборгованості за товари, послуги перед постачальниками в рахунок погашення їхньої заборгованості по внесках до статутного капіталу	63	46
8	Погашена заборгованість перед постачальниками за рахунок цільового фінансування	63	48
9	Заборгованість оформлена довгостроковою позикою	63	50

1	2	3	4
10	Видано довгостроковий вексель або облигацію в рахунок погашення кредиторської заборгованості	63	51,52
11	Кредиторська заборгованість оформлена довгостроковою позикою	63	60
12	Видано короткостроковий вексель в рахунок погашення кредиторської заборгованості	63	62
13	Відображено курсову різницю при розрахунках з іноземними постачальниками	63	714
14	Списано прострочену кредиторську заборгованість	63	717
15	Капіталовкладення, виконанні підрядним способом	15	63
16	Відображення кредиторську заборгованість перед підрядниками за виправлення браку	24	63
17	Оприбутковано матеріали, МШП, товари, що надійшли від постачальників	20,23, 28	63
18	Виконанні роботи, надані послуги підрядникам	23	63
19	Виконанні роботи, надані послуги		
	• Загальновиробничого характеру	91	63
	• Загальногосподарського характеру	92	63
	• Пов'язанні зі збутом	93	63
20	Нараховані фінансові санкції-зобов'язання перед постачальниками і підрядниками	94	63
21	Виконанні роботи з ліквідації наслідків надзвичайних подій підрядниками	99	63
22	Виконанні роботи, які відносяться до майбутніх періодів	39	63
23	Зараховано в погашення заборгованість отриманий аванс	681	63
24	Відображено суму недостачі при оприбуткуванні на склад цінностей від постачальника	374	63

До «поточних зобов'язань відносять такі, які будуть погашені впродовж операційного циклу або повинні бути погашені впродовж дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу» [14].

Перелік поточних зобов'язань є більш розгалуженим та потребує перманентного обліку і суцільного контролю, щоб не допустити порушень умов, у тому числі договірних, які призведуть до зайвих витрат суб'єкта.

Крім того, поточні зобов'язання відображаються у фінансовій звітності, що надає можливість оцінити наявність та динаміку даного виду заборгованостей, що

представлено «у IV розділі «Поточні зобов'язання» Пасиву Балансу». Методологія обліку зобов'язань у суб'єкта соціально-економічної діяльності передбачає використання синтетичних рахунків, на яких відображаються різні види заборгованостей. При цьому важливим сегментом обліку є впровадження аналітичних рахунків для деталізації інформації та постійного моніторингу за наявністю та станом боргів підприємства.

В Плані рахунків бухгалтерського обліку зобов'язання суб'єкта соціально-економічної діяльності відображаються на рахунках відповідних класів, а саме: п'ятому та шостому [49].

Облік розрахунків з постачальниками і підрядниками ведеться на рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», структура якого представлена на рис. 1.1

Рис. 1.1. Структура рахунка 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» суб'єкта соціально-економічної діяльності

Зауважимо, що відображення нарахованих податків та обов'язкових платежів здійснюється за допомогою рахунка 64 з відкриттям відповідних субрахунків у суб'єкта соціально-економічної діяльності. Структура рахунку 64 представлена на рис. 1.2.

Рис. 1.2. Загальна характеристика рахунка 64 «Розрахунки за податками й платежами» у суб'єкта соціально-економічної діяльності

«На субрахунку 643 «Податкові зобов'язання» ведеться облік суми податку на додану вартість, визначену, виходячи із суми одержаних авансів (попередньої оплати) за готову продукцію, товари, інші матеріальні цінності та нематеріальні активи, роботи, послуги, що підлягають відвантаженню (виконанню)» [51].

Важливо, що «субрахунок 642 «Розрахунки за обов'язковими платежами» використовується для реєстрації розрахунків щодо податків та платежів, які супроводжують господарські операції» [28].

В умовах кризових ситуацій суб'єкти соціально-економічної діяльності для розрахунків можуть використовувати короткострокові векселя, які погашаються у встановлений термін та можуть бути на платній або безкоштовній основі. Облік короткострокових векселів виданих ведеться на рахунку 62 «Короткострокові векселі видані», до якого за необхідністю відкриваються субрахунки. Побудова даного рахунку представлена на рис. 1.3

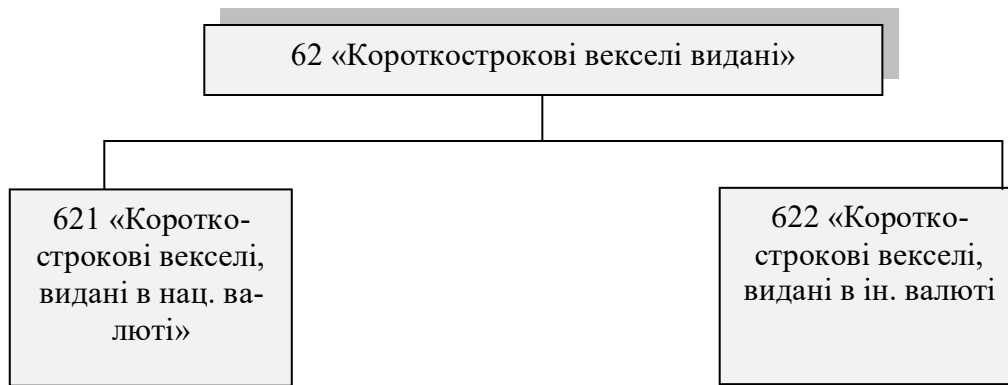

Рис. 1.3. Базова структура рахунка 62 «Короткострокові векселі видані» у суб'єкта соціально-економічної діяльності

Відображення інформації щодо стану розрахунків з нарахування та виплати заробітної плати здійснюється на основі рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам», якій є зручним для віддзеркалювання наявних рухів, схематично який відображено на рис. 1.4.

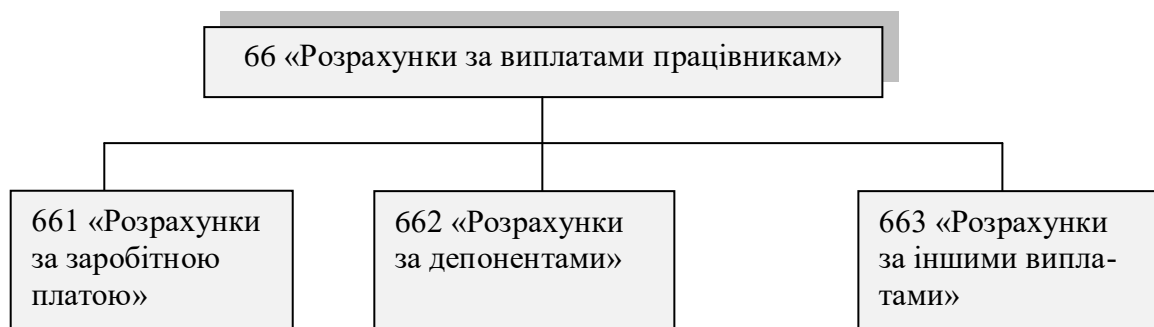

Рис. 1.4. Загальна структура рахунка 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» у суб'єкта соціально-економічної діяльності

Впровадження субрахунків є важливим кроком на шляху удосконалення облікового процесу. Саме тому «субрахунок 661 «Розрахунки за заробітною платою»» призначений для обліку розрахунків з оплати праці з персоналом, який належить як до облікового, так і до необлікового складу підприємства (за всіма видами заробітної плати, премій, допомог тощо). У свою чергу, на субрахунку 662

«Розрахунки за депонентами» ведеться облік розрахунків за нарахованими, але не одержаними персоналом у встановлений строк сумами з оплати праці» [28].

Субрахунок 663 «Розрахунки за іншими виплатами» призначений для обліку розрахунків за виплатами, що не належать до фонду оплати праці, зокрема, допомога з часткового безробіття, допомога з тимчасової непрацездатності.

2. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ»

2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства

На базі орендного підприємства «Весело-Кутський комбінат хлібопродуктів» відповідно до Закону України «Про особливості приватизації майна в агропромисловому комплексі» та Постанови КМУ № 1218 від 05.11.1997р. «Про прискорення приватизації хлібопропримальних підприємств», було засновано відповідно до рішення засновників від 26.12.1997р. № 1476, шляхом перетворення Відкрите акціонерне товариство «Весело-Кутський комбінат хлібопродуктів».

Згідно вимог Закону України «Про акціонерні товариства» та прийнятого рішенням загальними зборами акціонерів від 31.05.2013р. найменування Відкритого акціонерного товариства «Весело-Кутський комбінат хлібопродуктів» змінено на ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ», затверджено Статут Товариства шляхом викладення у новій редакції.

Товариство є складовою частиною харчової промисловості України.

Товариство створене для здійснення підприємницької діяльності у сфері харчової промисловості з метою отримання прибутку.

Предметом діяльності товариства є після урожайна діяльність та складське господарство.

Продукція, що виробляється харчовими підприємствами, відноситься до товарів першої необхідності, а тому користується постійним попитом (на харчі витрачається половина бюджетів вітчизняних домогосподарств); галузь має тісні інтеграційні зв'язки із сільським господарством, а відтак підвищення ефективності функціонування підприємств, що до неї належать, неможливе без вирішення проблем, які наявні сьогодні в тваринництві та рослинництві (крім того харчова промисловість є постачальником комбікормів для тваринництва);

ринок продовольства характеризується значною ємністю, що робить харчову промисловість достатньо привабливою для інвестицій.

ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КХП» працює на ринку України з 1976 р. – починав у якості елеватору. Тип елеватора – лінійний, тип зберігання – насип. Підприємство користується зерносушарками. На території елеватора здійснюється автоприйняття зерна. Можливе автовідвантаження продукції. Якість зерна контролюється сертифікованою лабораторією. Потужність комбіната – 50 тис.тонн.

ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КХП» має власну залізничну гілку, це означає, що підприємство:

- здійснює приймання та відвантаження залізничним транспортом;
- має змогу розміщати на території підприємства вагони приватного парку;
- здійснює маршрутні відвантаження залізничних вагонів – два маршрути за добу;
- швидко приймає залізничні вагони – 60 вагонів за добу.

ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КХП» має 5 діючих автопідйомника, завдяки чому підприємство:

- має можливість приймати до 200 автомашин за добу;
- приймає кілька культур одночасно.

На складах, силосного та звичайного типу, одночасно зберігається до 115 000 тон зернових культур.

Підприємство має достатню кількість зерносушарок, які дають змогу:

- одночасно сушити кілька культур;
- швидко висушити зерно – сьогодні ваше зерно вологе, а завтра вже можна забирати, висушене до нормативних показників.

ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КХП» здійснює свою діяльність у приміщеннях які належить йому на праві власності або орендуються. ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КХП» повністю забезпечений офісною технікою, транспортними засобами та ліцензійними програмними продуктами.

ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КХП» належать нежитлові будівлі та споруди, що розташовані за адресою: Одеська область, Великомихайлівський район, с. Новоборисовка, вул. Леніна, 2. Будівлі розташовані на земельній ділянці, площею 12,7164 га, яка знаходиться у довгостроковій оренді на 49 років.

У таблиці 1.1 наведено основні економічні показники діяльності ПрАТ «Весело-Кутський комбінат хлібопродуктів» за 2019-2020 роки.

Таблиця 2.1 – Основні фінансово-економічні показники діяльності ПрАТ «Весело-Кутський комбінат хлібопродуктів» за 2019-2020 роки *

Показники	2019 рік	2020 рік	Відхилення	
			Абс.	%
1. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	34 002	4 510	-29492	-86,74
2. Собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	34 000	4 510	-29490	-86,74
3. Адміністративні витрати, тис.грн.	4 159	-	-4 159	-100
4. Витрати на збут, тис.грн.	-	-	-	-
5. Валовий прибуток, тис.грн.	2	-	-2	-100
6. Повна собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	38 159	4 510	-33649	-88,18
7. Витрати на 1 гривню реалізованої продукції, коп.	112	100	-12	-10,714
8. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн. в тому числі:	152	9	-143	-94,08
- від основної операційної діяльності	2	-4159	-4161	в -2080,5 р.
- від іншої операційної діяльності	-	-2101	-2101	-100
- від фінансової діяльності	-	-	-	-
- від іншої діяльності	150	6269	6119	в 40,79 р.
9. Податок на прибуток, тис.грн.	-27	-2	-29	107,41
10. Чистий прибуток, тис.грн.	125	7	-118	-94,4
11. Матеріальні витрати, тис.грн.	4230	5139	909	21,49
12. Матеріаловіддача, грн.	8,038	0,878	-7,16	-89,077
13. Матеріаломісткість продукції, грн.	0,124	1,139	1,015	818,548
14. Середня облікова кількість штатних працівників облікового складу, осіб.	34	34	-	-
15. Продуктивність праці одного штатного працівника облікового складу, грн.	1000,059	132,647	-867,412	-86,74
16. Фонд оплати праці штатних працівників облікового складу, тис. грн.	35414	13937	-21477	-60,65
17. Середня річна заробітна плата на одного штатного працівника облікового складу, грн.	1 041 588,24	409 911,77	-631676,47	-60,65

Продовження табл. 2.1

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абсолютне	%
18. Середня річна вартість основних засобів за основним видом діяльності, тис.грн.	43081	42173	-908	-2,108
19. Фондовіддача, грн. - по продукції	0,789	0,1069	-0,6821	-86,45
- по прибутку	4,64	-0,099	-0,021	0,45
20. Фондорентабельність, %	0,29	0,017	-0,273	x
21. Середня річна вартість оборотних коштів, тис.грн.	14331	10779	-3552	-24,785
22. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	0,3147	3,1545	2,8398	902,383
23. Рентабельність продукції, %	0,0059	-	-	x
24. Рентабельність виробництва, %	0,265	0,0169	-0,2481	x
25. Середня річна сума дебіторської заборгованості, тис.грн.	9447	8189	-1258	-13,32
26. Середня річна сума кредиторської заборгованості, тис.грн.	10522	9055	-1467	-13,94
27. Коефіцієнти ліквідності балансу на кінець року: - коефіцієнт поточної ліквідності	0,540	0,695	0,155	X
- коефіцієнт швидкої ліквідності	0,431	0,419	-0,012	X
- коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,075	0,00051	-0,024	X

* розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства

Дослідження основних техніко-економічних показників даних табл. 1.1 показало:

- в 2020 році в порівнянні з 2019 роком зменшився чистий дохід на 29 492 тис.грн або на 86,74%;
- собівартість реалізованої продукції в 2020 р. в порівнянні з 2019 р. зменшилась на 29 490 тис. грн. або 86,74%, адміністративні витрати – на 4 159 тис. грн. або на 100%. Спостерігається зменшення витрат на 1 грн. реалізованої продукції, що негативно вплинуло на фінансовий результат від основної операційної діяльності;
- у 2020 році в порівнянні з 2019 роком фінансовий результат до оподаткування знизився на 143 тис. грн. або на 94,08 % в наслідок зменшення фінансового результату від основної операційної діяльності на 4 161 тис.грн. або в 2080,5 р. Фінансовий результат від іншої операційної діяльності

діяльності продовжував залишатися збитковим, розмір збитку – 2101 тис. грн. Фінансова діяльність у 2020 році відсутня. Прибутковою виявилась інша діяльність, фінансовий результат від якої збільшився на 6119 тис.грн. або в 40,79 р.;

- спостерігається значне зниження рентабельності виробництва – на 0,248% пункти в 2020р. в порівнянні з 2019 р., що негативно характеризує основну операційну діяльність підприємства;

- спостерігається погіршення використання основних засобів підприємства в 2020 р. в порівнянні з 2019 р.: відбулось зниження фондівдачі по продукції на 86,45% і по прибутку на 0,45%., але відбулось збільшення коефіцієнту оборотності оборотних активів на 2,84 обороту або на 902,38%;

- у 2020 р. в порівнянні з 2019 р. відбулось погіршення використання матеріальних та трудових ресурсів, про що свідчить зменшення продуктивності праці одного працюючого на 867,41 грн. або на 89,74% та зменшення матеріаловіддачі на 7,16 грн./грн. або в 89,08%;

- баланс підприємства не є ліквідним як у 2019 р., так і в 2020 р. та відбулось погіршення рівня ліквідності, про що свідчить підвищення коефіцієнту поточної ліквідності на 0,155 пункти, але відбулось зменшення коефіцієнтів швидкої ліквідності – на 0,012 пункти, а абсолютної ліквідності – на 0,024 пункти;

- у 2020 р. в порівнянні з 2019 р. кредиторська заборгованість перевищує дебіторську, але має позитивну тенденцію до зниження на 1467 тис. грн або на 13,94%. Водночас, сума дебіторської заборгованості у 2020 році порівняно з 2019 роком також виявляє тенденцію до зниження на 1 258 тис.грн. або на 13,32 %.

Таким чином, аналіз основних техніко-економічних показників діяльності ПрАТ «Веселокутський комбінат хлібопродуктів» у 2020 році в порівнянні з 2019 роком свідчить про її нестійку тенденцію та зменшення більшості показників, що потребує більш детального аналізу фінансових результатів та фінансового стану підприємства.

2.2. Економічний аналіз діяльності підприємства

Аналіз оборотних активів підприємства здійснюють за допомогою даних форм фінансової звітності: №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», № 2«Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)», №5 «Примітки до річної фінансової звітності». А також за рахунок форм статистичної звітності: форма №1П-НПП «Звіт про виробництво та реалізацію промислової продукції» (річна) , №1-підприємництво (річна), №1-ПВ.

Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства здійснюється на підставі даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.2.

Таблиця 2.2– Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства за 2019-2020 роки

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення звітного від попереднього року	
				Абс.	%
Всього активів, тис. грн.	1300	31335	24376	-6159	-22,21
1. Необоротні активи, тис. грн.	1095	17004	13597	-3407	-20,04
– в % до активів		54,27	55,78	1,51	x
2. Оборотні активи, тис. грн.	1195	14331	10779	-3552	-24,79
– в % до активів		45,73	31,36	-14,37	x
2.1. Запаси, тис. грн.	1100, 1110	2889	2580	-309	-10,69
– в % до активів		9,22	10,58	1,36	x
2.2. Кошти в розрахунках, тис. грн.	1120÷1155	9447	8189	-1258	-13,32
– в % до активів		30,15	33,59	3,44	x
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн.	1160, 1165	1995	10	-1985	-99,49
– в % до активів		6,37	0,041	-6,329	x
2.4. Інші оборотні активи, тис. грн.	1170, 1190	-	-	-	-
– в % до активів		-	-	-	x
– у тому числі витрати майбутніх періодів **, тис. грн.	1170	-	-	-	-
– в % до активів		-	-	-	x
3. Необоротні активи утримувані для продажу, та групи вибуття, тис. грн.	1200	-	-	-	-
– в % до активів		-	-	-	x

Аналізуючи дані табл. 2.2, у 2020 році порівняно з 2019 активи підприємства зменшились на 6159 тис. грн. або на 22,21%. Це відбулось за рахунок зменшення:

- необоротних активів на 3407 тис. грн. або на 20,04%;
- оборотних активів на 3552 тис. грн. або на 24,79% (за рахунок зменшення запасів на 309 тис. грн., або на 10,69%; коштів у розрахунках - на 1258 тис. грн., або на 13,32%; а грошові кошти та їх еквіваленти – на 1985 тис. грн., або на 99,49%).

В структурі активів підприємства попереднього року найбільшу питому вагу займали необоротні активи – 54,27%, питома вага оборотних активів склала 45,73%. В звітному році відбулись наступні зміни структурі активів підприємства: збільшилась питома вага необоротних активів на 1,51% пункти та відповідно зменшились питома вага оборотних активів на 14,37% пункти. В продовж досліджуваного періоду інших оборотних активів та необоротних активів утримуваних для продажу та груп вибуття підприємство не мало.

Аналіз структури розміщення оборотного капіталу підприємства здійснюється на підставі даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.3.

За даними табл. 2.3 можна константувати, що в 2020 році порівняно з 2019 загальна величина оборотного капіталу підприємства зменшилась на 3542 тис. грн., або на 22,56%. Це відбулось за рахунок зменшення капіталу, розміщеного у сфері виробництва, на 309 тис. грн., або на 7,28%, і капіталу в сфері обігу на 3233 тис. грн., або на 28,32 %. В структурі оборотного капіталу попереднього року найбільшу питому вагу займає капітал сфери обігу – 72,96 %, а питома вага, розміщеного в сфері виробництва, – 27,04 %. В 2020 році в порівнянні з 2019 роком, відбулися зміни в структурі оборотного капіталу: збільшилась питома вага капіталу в сфері виробництва на 5,34% пункти та зменшилась питома вага в сфері обігу – на 5,34 % пункти за рахунок всіх елементів.

Таблиця 2.3 - Аналіз структури розміщення оборотного капіталу підприємства за 2019-2020 роки *

Показники	Попередній рік		Звітний рік		Відхилення		
	Тис.грн	%	Тис.грн	%	Абс.	%	За структурою
1.Сфера виробництва в тому числі:	4245	27,04	3936	32,38	-309	-7,28	5,34
–виробничі запаси*	2889	18,4	2580	21,22	-309	-10,69	2,82
–незавершене виробництво*	1356	8,64	1356	11,15	0	0	2,51
–поточні біологічні активи	-	-	-	-	-	-	-
–витрати майбутніх періодів	-	-	-	-	-	-	-
2. Сфера обігу в тому числі:	11453	72,96	8220	67,62	-3233	-28,23	-5,34
–готова продукція*	-	-	-	-	-	-	-
– грошові кошти	1995	12,71	10	0,08	-1985	-99,5	-12,63
–дебіторська заборгованість	9447	60,18	8189	67,37	-1258	-13,32	7,19
– товари*	11	0,07	11	0,09	-	-	0,02
– інші**	-	-	-	-	-	-	-
Всього оборотний капітал	15698	100	12156	100	-3542	-22,56	-

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства

Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів підприємства здійснюється на підставі даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.4.

Із наведених даних табл. 24. видно, що в 2020 році порівняно з 2019 обороні активи підприємства зменшились на 3552 тис. грн., або на 24,79%. Це відбулося за рахунок зменшення запасів на 309 тис. грн., або на 10,69%, дебіторської заборгованості на 1258 тис. грн., або на 13,32% та грошових коштів та інших фінансових інвестицій на 1985 тис. грн., або 99,49 %.

Таблиця 2.4 - Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів підприємства за 2019-2020 роки *

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення	
		на кінець попереднього року	на кінець звітного року	на кінець попереднього року	на кінець звітного року	абсолютне	питомої ваги
Оборотні активи всього, тис. грн., в тому числі:	1195	14331	10779	100	100	-3552	х
– запаси	1100; 1110	2889	2580	20,16	23,94	-309	-10,69
– дебіторська заборгованість	1120÷ 1155	9447	8189	65,92	75,97	-1258	-13,32
– грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	1160, 1165	1995	10	13,92	0,093	-1985	99,49
– інші оборотні активи	1170, 1190	-	-	-	-	-	-

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства

В структурі оборотних активів на початок звітного року найбільшу питому вагу займала дебіторська заборгованість – 65,92%, питома вага запасів – 20,16%, питома вага грошових коштів та поточних фінансових інвестицій – 13,92%. На кінець 2020 року відбулись наступні зміни в структурі оборотних активів: зменшилась частка дебіторської заборгованості до 75,97%, запасів до 23,94%, а частка грошових коштів зменшилась до 0,093%.

Аналіз складу, структури та динаміки грошових коштів підприємства здійснюється на підставі даних форми №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.5.

Результати розрахунків у табл. 2.5 свідчать, що грошові кошти на кінець 2020 року порівняно з 2019 роком зменшились на 1985 тис. грн., або на 99,49%. Це відбулося за рахунок зменшення коштів на поточному рахунку в банку на 1985 тис. грн., або на 99,49%. За досліджений період грошові кошти в касі відсутні на підприємстві.

Таблиця 2.5 - Аналіз складу, структури та динаміки грошових коштів підприємства за 2019-2020 роки *

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення	
		на кінець попереднього року	на кінець звітнього року	на кінець попереднього року	на кінець звітнього року	абсолютне	питомої ваги
Грошові кошти, тис. грн., в тому числі:	Ф№5 Р.690	1995	10	100	100	-1985	х
– в касі	Ф№5 Р.640	-	-	-	-	-	-
–на поточному рахунку в банку	Ф№5 Р.650	1995	10	100	100	-1985	99,49
– інших рахунках в банку	Ф№5 Р.660	-	-	-	-	-	-
– грошові кошти в дорозі	Ф№5 Р.670	-	-	-	-	-	-
-еквіваленти грошових коштів	Ф№5 р.680	-	-	-	-	-	-

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства

Аналіз складу, структури та динаміки запасів підприємства здійснюється на підставі даних форми №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.6.

Дані табл. 2.6 дають підставу для висновку, що запаси на кінець 2020 року порівняно з 2019 роком збільшились на 44 тис. грн., або на 1,71%. Це відбулось за рахунок збільшення: виробничих запасів на 44 тис. грн., або на 1,65% (за рахунок збільшення: купівельних напівфабрикатів-на 37 тис. грн. або на 1,58%, палива – на 3 тис.грн., або на 2,42%, запасних частин - на 4 тис.грн. або на 4,39%, В структурі запасів на кінець 2019 року найбільшу питому вагу займають виробничі запасів - 99,57%, а саме купівельні напівфабрикати- 90,93%. На кінець 2020 року відбулись наступні зміни в структурі запасів: збільшилась питома вага виробничих запасів - на 0,01% пункти.

Таблиця 2.6 - Аналіз складу, структури та динаміки запасів підприємства за 2019-2020 роки*

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення	
		на кінець попереднього року	на кінець звітнього року	на кінець попереднього року	на кінець звітнього року	абсолютне	питомої ваги
Запаси всього, в тому числі:	Ф№5 Р.920	2580	2624	100	100	44	х
Продовження табл. 3.5							
1.1.Виробничі запаси, В т.ч.:	Ф№5	2569	2613	99,57	99,58	44	0,01
-сировина і матеріали	Ф№5 Р.800	-	-	-	-	-	-
-купівельні напівфабрикати	Ф№5 Р.810	2346	2383	90,93	90,82	37	-0,11
-паливо	Ф№5 Р.820	124	127	4,81	4,84	3	0,03
-тара і тарні матеріали	Ф№5 Р.830	8	8	-	-	-	-
-будівельні матеріали	Ф№5 Р.840	-	-	-	-	-	-
-запасні частини	Ф№5 Р.850	91	95	3,53	3,62	4	0,09
-матеріали сільськогосподарського призначення	Ф№5 Р.860	-	-	-	-	-	-
-малоцінні та швидкозношувані предмети	Ф№5 Р.880	-	-	-	-	-	-
1.2.Поточні біологічні активи	Ф№5 Р.870	-	-	-	-	-	-
1.3.Незавершене виробництво	Ф№5 Р.890	-	-	-	-	-	-
1.4.Готова продукція	Ф№5 Р.900	-	-	-	-	-	-
1.5.Товари	Ф№5 Р.910	11	11	-	-	-	-

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства

Аналіз складу, структури та динаміки дебіторської заборгованості підприємства здійснюється на підставі даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.7.

Таблиця 2.7 - Аналіз складу, структури та динаміки дебіторської заборгованості підприємства за 2019-2020 роки *

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення	
		на кінець попереднього року	На кінець звітнього року	на кінець попереднього року	На кінець звітнього року	абсолютне	питомої ваги
Дебіторська заборгованість всього, в тому числі:	1125÷1155	9447	8189	100	100	-1258	x
1.1. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги*	1120, 1125	5468	5493	57,88	67,08	25	9,12
1.2. Дебіторська заборгованість за розрахунками**:	1130÷1145	3850	2674	40,75	32,65	-1176	-8,1
– за виданими авансами	1130	-	-	-	-	-	-
– з бюджетом,	1135	3850	2674	40,75	32,65	-1176	-8,1
– в тому числі з податку на прибуток	1136	-	-	-	-	-	-
– з нарахованих доходів	1140	-	-	-	-	-	-
– із внутрішніх розрахунків	1145	-	-	-	-	-	-
1.3. Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	129	22	1,37	82,9	-107	-1,1

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства

З табл. 2.7 видно, що дебіторська заборгованість на кінець 2020 року порівняно з 2019 роком зменшилась на 1258 тис. грн., або на 13,32%. Це відбулось за рахунок зменшення: дебіторської заборгованості за розрахунками на 1176 тис. грн.. або на 8,1% (за рахунок збільшення розрахунків з бюджетом – на 1176 тис.грн або на 30,55 %) і іншої поточної дебіторської заборгованості –

на 1798 тис.грн або на 100 %, а також відбулось збільшення дебіторської заборгованість за товари, роботи, послуги на 1959 тис. грн. або в 7,2 р.

В структурі дебіторської заборгованості на кінець 2019 року найбільшу питому вагу займає заборгованість за розрахунками – 51,43%, питома вага іншої заборгованості – 42,23%, заборгованості за товари, роботи, послуги складала - 6,34%. На кінець 2020 року відбулись наступні зміни в структурі дебіторської заборгованості: збільшилась питома вага заборгованості за товари, роботи послуги на 73,01 % п. відповідно; зменшилась питома вага заборгованості за розрахунками на 30,78% п. пункти та іншої заборгованості – на 42,23% п.

Аналіз складу, структури та динаміки кредиторської заборгованості підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.12.

Таблиця 2.8 – Аналіз складу, структури та динаміки кредиторської заборгованості

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок звітного року	на кінець звітного року	на початок звітного року	на кінець звітного року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок звітного року	в % до величини зміни кредиторської заборгованості
Кредиторська заборгованість всього, в тому числі:	1605÷1645,1690	16219	15229	100	100	-990	x	-6,1	100
1.1. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги*	1605,1615	8900	7263	54,9	47,7	-1637	-7,2	-18,4	165,35
1.2. Кредиторська заборгованість за розрахунками**:	1610,1620÷1645	155	404	0,93	2,65	249	1,72	160,6	-25,15
– за довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-	-	-	-	-	-	-

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок звітного року	на кінець звітного року	на початок звітного року	на кінець звітного року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок звітного року	в % до величини зміни кредиторської заборгованості
– з бюджетом,	1620	9	71	0,05	0,47	62	0,42	У 6,9 Р.	-6,26
– у т.ч. з податку на прибуток	1621	-	-	-	-	-	-	-	-
– зі страхування	1625	22	58	0,13	0,38	36	0,25	163,6	-3,64
– з оплати праці	1630	124	275	0,75	1,8	151	1,05	121,8	-15,25
– за одержаними авансами	1635	-	-	-	-	-	-	-	-
– за розрахунками з учасниками	1640	-	-	-	-	-	-	-	-
– із внутрішніх розрахунків	1645	-	-	-	-	-	-	-	-
1.3. Інші поточні зобов'язання	1690	7164	7562	44,17	49,65	398	5,48	5,6	-40,20

З табл. 2.8 видно, що величина кредиторської заборгованості в звітному році порівняно з попереднім зменшилась на 990 тис. грн або на 6,1 %. Це відбулось за рахунок зменшення кредиторської заборгованості: за товари, роботи, послуги на 1637 тис. грн. або на 18,4%. Але відбулось збільшення величини кредиторської заборгованості за розрахунками на 249 тис. грн. або на 160,6%, іншої – на 398 тис. грн або на 5,6 %.. На початок звітного року у структурі кредиторській заборгованості найбільшу питому вагу займала заборгованість за товари, роботи, послуги-54,9%, частка інших поточних зобов'язань склала 44,17 %; за розрахунками – 0,93%. На кінець року відбулись наступні зміни у структурі кредиторської заборгованості: збільшилась питома вага іншої заборгованості на 5,48% п. та за розрахунками – на 1,72% п. та зменшилась питома вага заборгованості за товари, роботи і послуги на 7,2%.

Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства можна виконати за на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про

фінансовий стан)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.9.

Таблиця 2.9 – Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства

Показники	Дебіторська заборгованість, тис. грн.	Кредиторська заборгованість, тис. грн.	Перевищення заборгованості	
			дебіторської	кредиторської
1. Заборгованість за товари, роботи, послуги, тис. грн.	359	7263		6904
2. За розрахунками*:	1319	404	915	
– з бюджетом,	1319	71	1248	
– у т.ч. з податку на прибуток	-	-	-	-
– за виданими авансами	-	-	-	-
– зі страхування	-	58		58
– з оплати праці	-	275		275
– за одержаними (отриманими) авансами	-	-	-	-
– за розрахунками з учасниками	-	-	-	-
– із внутрішніх розрахунків	-	-	-	-
3. Інші види заборгованості	4266	7562		3296
Всього	5944	15229	2163	10533

З табл. 2.9 видно, що на кінець звітного року відбулось перевищення кредиторської заборгованості над дебіторської на 10533 тис.грн. Це відбулось за рахунок перевищення таких елементів кредиторської заборгованості: за товари, роботи, послуги на 6904 тис.грн; іншої на 3296 тис.грн. Але за розрахунками перевищує дебіторська заборгованість на 915 тис.грн

Аналіз використання оборотних коштів підприємства здійснюється на підставі даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та форми №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.10.

Таблиця 2.10 – Аналіз використання оборотних коштів підприємства
за 2019-2020 роки *

Показники	Код рядка (алгоритм розрахунку)	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	Ф № 2 р. 2000	34 002	4510	-29492	-86,74
2. Середньорічні залишки оборотних коштів, * тис. грн., в т.ч.	Ф № 1 р. 1195	14331	10779	-3552	-24,79
2.1. Запаси*	Ф № 1 р.1100	2889	2580	-309	-10,69
2.2. Кошти в розрахунках*	Ф № 1 р.1125÷ 1155	9447	8189	-1258	-13,32
2.3. Грошові кошти та поточні фінансові інвестиції*	Ф № 1 р.1160, 1165	1995	10	-1985	-99,49
2.4. Інші оборотні активи*	Ф № 1 р.1170, 1190	-	-	-	-
3. Кількість днів в періоді	х	360	360	Х	Х
4. Одноденна виручка, тис. грн..	р. 1 : р. 3	94,45	12,53	-81,92	-86,73
5. Потреба в оборотних коштів одного дня, тис. грн.	р. 2 : р. 3	39,81	29,94	-9,87	-24,79
6. Кредиторська заборгованість, тис. грн.	Ф № 1 р.1615	10091	8900	-1191	-11,80
7. Коефіцієнт оборотності	р.1 : р.2	2,37	0,42	-1,95	-82,28
8. Коефіцієнт завантаженості	р.2 : р.1	0,42	2,39	1,97	469,05
9. Тривалість 1 обороту, днів, в т.ч.	р.3 : р.7 або р.2 : р.4	151,89	857,14	705,25	464,32
9.1. В запасах	р.2.1 : р.4	30,59	205,91	175,32	573,13
9.2. В коштах в розрахунках	р.2.2 : р.4	100,02	653,55	553,53	553,42
9.3. В грошових коштах	р.2.3 : р.4	21,12	0,80	-20,32	-96,21
9.4. В інших оборотних коштах	р.2.4 : р.4	-	-	-	-

10. Економія (надлишок) оборотних коштів, тис. грн.	абс. відхилення по р.9 · р.5 за звітний рік	28 076	21 115,19	-6 960,81	-24,79
11. Кредиторська заборгованість, враховуючи економію (надлишок) оборотних коштів при умові роботи заводу на рівні попереднього року, тис. грн.	р.10 ± р.6 за звітний рік	17 985	12 215,19	-5 769,81	-32,08

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства

З табл. 2.10, видно, що ефективність використання оборотних коштів підприємства в 2020 році порівняно з 2019 погіршилась, про що свідчить зменшення коефіцієнту оборотності на 1,95 обороти та збільшення тривалості одного обороту оборотних коштів на 705,25 днів (за рахунок зменшення: часу перебування коштів в грошових коштах – на 20,32 днів, а також збільшення часу перебування коштів в запасах – на 175,32 дні, коштів в розрахунках – на 553,53 дня). Коефіцієнт завантаженості зріс на 1,97 обороти.

Аналіз фінансової стійкості підприємства здійснюється на підставі даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.11.

Таблиця 2.11 – Аналіз фінансової стійкості підприємства за узагальнюючими показниками за 2019-2020 роки *

Показники	Сума, тис.грн.	
	на кінець 2019 року	на кінець 2020 року
1. Власний капітал (1495)	4 798	4 805
2. Необоротні активи (1095)	17 004	13 597
3. Наявність власних оборотних коштів (1495-1095)	-12 206	-8 792
Продовження табл. 3.8		
4. Короткострокові кредити банків (1600)	3 630	3352
5. Загальна величина джерел формування запасів (ряд. 3 + ряд. 4)	-8 576	-5 440
6. Запаси (1100;1110)	2889	2580
7. Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів (ряд 3 – ряд 6)	-15095	-11372
8. Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини джерел формування запасів (ряд5 – ряд6)	-11465	-8020
9. Джерела, що послаблюють фінансову напругу (р. 1615)	10091	8900
10. Тип фінансової ситуації на підприємстві	Кризова	Кризова

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства

Дані розрахунків, які наведені в табл. 2.9, показують, що фінансова ситуація на підприємстві на кінець 2019 року є кризовою, тому що власних оборотних коштів недостатньо для покриття запасів, що негативно характеризує діяльність підприємства в цей період. На кінець 2020 року ситуація на підприємстві залишилась кризовою, тому що джерел що послаблюють фінансову напругу не вистачає на покриття нестачі загальної величини джерел формування запасів і характеризує діяльність підприємства негативно.

Аналіз фінансової стійкості підприємства здійснюється на підставі даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.12.

Таблиця 2.12 – Аналіз фінансової стійкості підприємства за частковими показниками*

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	на кінець попереднього року	На кінець звітного року	Нормативне значення
1. Коефіцієнт автономії (К _{авт})	1495/1900	0,15	0,20	більше 0,5
2. Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів (К _ф)	(1595+1695+1700) / 1495	5,53	4,07	менше 1,0
3. Наявність власних оборотних коштів (ОК _{вл})	1495–1095	-12 206	-8 792	збільшення
4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу (К _{ман})	(1495-1095) / 1495	-2,54	-1,83	0,4...0,6
5. Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами (К _з)	(1495-1095) / (1195+1200)	-0,85	-0,82	0,1

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства

Як видно з табл. 2.12, коефіцієнт автономії впродовж попереднього і звітних років знаходиться не в межах норми, що свідчить про нестабільність та фінансову залежність підприємства від зовнішніх кредиторів. Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів впродовж 2019 і 2020 років знаходиться поза межами норми та показує, що підприємство на початок попереднього року на 1 грн. власного капіталу залучало 5,53 грн. залучених

коштів, на кінець 2020 року – 4,07 грн. Але значення даного показника дещо зменшується, що є позитивною тенденцією.

Підприємство не має власних оборотних коштів, величина яких зменшується на кінець 2020 року на 8792 тис.грн. Це викликало зменшення значення коефіцієнта маневреності власного капіталу, хоча його величина не знаходиться в межах норми, що негативно характеризує діяльність підприємства. Значення коефіцієнта забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами має тенденцію до зменшення впродовж даних років. Таким чином, аналіз показників фінансової стійкості підприємства дозволяє зробити висновок про недостатньо ефективно вкладення грошових коштів в діяльність підприємства та зниження фінансової стабільності функціонування підприємства на ринку.

Аналіз фінансової стійкості підприємства здійснюється на підставі даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 3.13.

Таблиця 3.13 – Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками за 2019-2020 роки

Коефіцієнти ліквідності підприємства	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Норма	Розрахункові значення		Відхилення
			на кінець 2019 року	На кінець 2020 року	
1. Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	$\frac{1195+1200}{1695}$	= 2,0	0,54	0,55	0,01
2. Коефіцієнт швидкої (критичної) ліквідності	$\frac{1195+1200-1100-1110}{1695}$	1,0	23,65	0,42	-23,23
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\frac{1160+1165}{1695}$	> 0,2 [0,25... 0,35]	0,075	0,00051	-0,0745

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства

З табл. 2.13 видно, що коефіцієнти поточної і швидкої ліквідності впродовж попереднього і звітних років знаходяться в межах норми, що позитивно характеризує діяльність підприємства та свідчить про згоду підприємства покрити свої термінові зобов'язання. Але негативним є

невідповідність коефіцієнту абсолютною ліквідності нормативному значенню, що свідчить про неможливість погашення підприємством його термінових зобов'язань абсолютно ліквідними активами.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОБЛІК ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ НА ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ»

3.1. Організація оперативного, статистичного, бухгалтерського, фінансового та податкового обліку на підприємстві

Господарська діяльність підприємства складається з господарських операцій, таких, наприклад, як придбання матеріалів, виробництво продукції, виплата заробітної плати, сплата податків, отримання кредиту, виконання робіт, надання послуг, реалізація товару тощо. На підприємстві ведення господарської діяльності забезпечується засобами господарювання, такими як грошові кошти, матеріали, товари, нематеріальні активи, автомобілі, обладнання, будівлі і т. п.

Господарський облік - це облік господарської діяльності підприємства, а також його активів, зобов'язань та власного капіталу, який полягає у спостереженні, вимірюванні та реєстрації.

Єдина система обліку на підприємстві забезпечується трьома нерозривно пов'язаними видами обліку:

1. оперативним;
2. статистичним;
3. бухгалтерським.

Оперативно-технічний облік здійснюється безпосередньо на місці (в цехах підприємства. Мета оперативного обліку - швидке одержання інформації про хід виробництва, реалізацію продукції (робіт, послуг).

Водночас, оперативно-технічний облік охоплює й ті господарські операції, що не мають безпосереднього відображення у бухгалтерському і статистичному обліку.

Статистичний облік полягає у планомірному збиранні й вивченні масових кількісних та якісних явищ і закономірностей загального розвитку за конкретних умов місця й часу (перепис наявності обладнання, визначення

середньої заробітної плати працівників підприємства за категоріями працюючих, кількість і якість виробленої продукції, використання робочого часу, чисельності населення тощо). На основі статистичного обліку визначаються кількісні й якісні показники роботи підприємства. Операції та явища підлягають статистичному спостереженню, групуванню, обчисленню середніх та відносних величин, індексів, побудови рядів динаміки, аналізу тощо. Виходячи з цього, статистичний облік являє собою систему виникнення, узагальнення і контролю за масовими явищами, що мають загальнодержавний характер.

Порядок організації і ведення бухгалтерського обліку у ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» регламентується Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996-XIV та положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Бухгалтерський облік базується на документуванні всіх господарських процесів і проведенні періодичних інвентаризацій, забезпечує виявлення та мобілізацію резервів підприємства з метою зниження собівартості продукції (робіт, послуг).

Основними умовами правильної організації бухгалтерського обліку є використання найбільш раціональних форм методів обліку підвищення його технічного озброєння. Основними принципами бухгалтерського обліку є: обачність, послідовність, повне висвітлення, автономність, безперервність, нарахування та відповідність доходів та витрат, превалювання сутності над формою, історична (фактична) собівартість, єдине грошове вираження, періодичність.

У ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» ведення управлінського обліку відбувається на основі калькулювання собівартості продукції, тому основним його змістом є облік витрат на виробництво поточних, майбутніх та минулих періодів у різних

класифікаційних аспектах. Веденням управлінського обліку займаються інженерно-технічні працівники.

Фінансовий облік – це облік, який безперервно здійснюється з метою отримання інформації про майновий та фінансовий стан підприємства у вартісному вигляді, а також про результати його діяльності, за допомогою подвійних бухгалтерських записів, включаючи ті з них, які здійснюються за даними, що отримані за допомогою управлінського обліку. Дана інформація призначена здебільшого для зовнішніх користувачів.

Процедуру організації управлінського та фінансового обліку підприємства

формують таким чином, щоб накопичити необхідну інформацію про фінансовий стан підприємства, порядок розрахунків за результатами виробничо-фінансової діяльності, зіставлення показників балансу та фінансових звітів з мінімальною трудомісткістю облікових працівників.

Усі три види господарського обліку також тісно пов'язані між собою і доповнюють один одного.

Основними умовами правильної організації бухгалтерського обліку є використання найбільш раціональних форм методів обліку підвищення його технічного озброєння.

Організація бухгалтерського обліку включає наступні регламенти:

- Положення «Про бухгалтерську службу»
- Положення «Про головного бухгалтера»
- Графік документообігу
- Посадові інструкції бухгалтера
- Організаційне, правове і методологічне забезпечення бухгалтерської служби
- Технічне забезпечення обліку
- Наукова організація праці та інші види робіт по організації обліку.

З метою ведення процесу неперервної реєстрації фактів господарської діяльності та виконання обліково-аналітичних процедур у ПРАТ «ВЕСЕЛО-

КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» створено бухгалтерську службу.

Схематично принцип організації бухгалтерії на даному підприємстві можна зобразити так:

На підприємстві існує централізоване ведення бухгалтерського обліку (рис. 3.1). При централізованій організації бухгалтерії обліковий апарат підпорядковується головному бухгалтеру в адміністративному і методичному відношенні. Синтетичний і аналітичний облік на основі первинних документів зосереджується в бухгалтерії, а в підрозділах підприємства (цехах) здійснюється первинна реєстрація господарських операцій в первинних документах, які потім передаються в бухгалтерію.

Рис.3.1. Структура бухгалтерської служби ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ»

Головний бухгалтер визначає, планує, здійснює та координує організацію бухгалтерського та податкового обліку, здійснює контроль за ефективним використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, за оформленням первинних бухгалтерських документів, складає баланс підприємства, організує складання щомісячних, квартальних та річних звітів, приймає участь у проведенні аналізу фінансово-господарської діяльності, керує робітниками бухгалтерії підприємства, несе відповідальність за достовірністю звітних даних, своєчасність відображення господарських процесів, складання бухгалтерської і податкової звітності.

Бухгалтерія використовує ПЕОМ, що значно змінило обліковий процес. В комп'ютер бухгалтер вводить дані первинних документів, керує режимом обробки облікової інформації, отримує результатну інформацію у вигляді машинограм. Таким чином створюються автоматизовані робочі місця бухгалтерів (рис.3.2.).

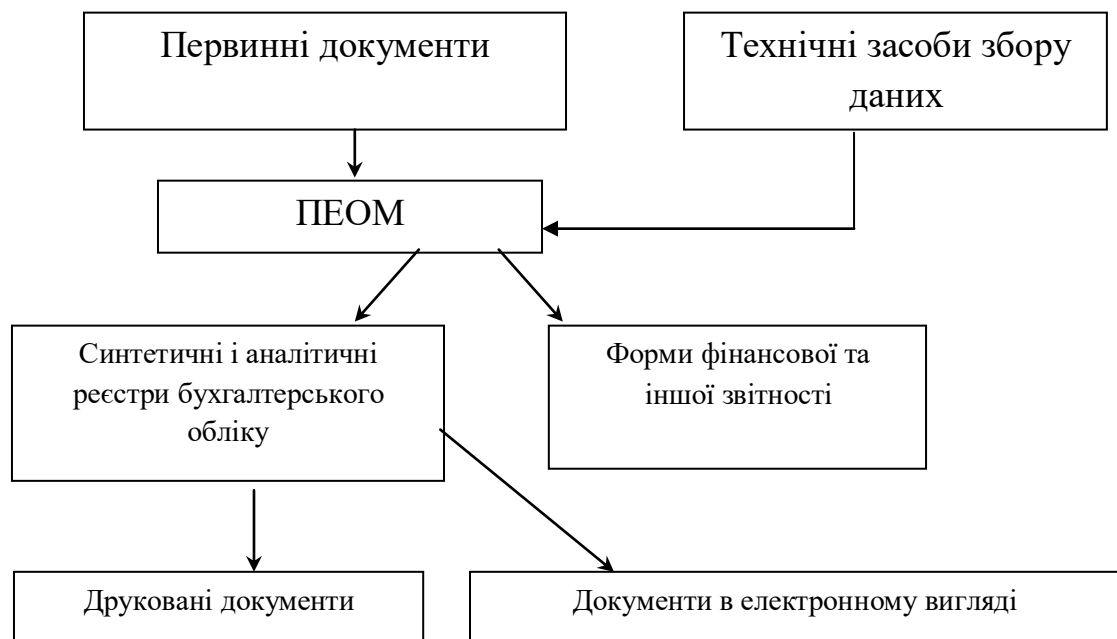

Рис.3.2. Облік з використанням ЕОМ

Переваги такої форми бухгалтерського обліку:

- простота вводу даних;
- можливість накопичення та багаторазового використання інформації;
- автоматичне формування аналітичних і синтетичних реєстрів та звітностей;
- оперативність отримання даних;
- зниження трудомісткості облікової праці.

Недолік:

- необхідність спеціального навчання бухгалтера

На підприємстві облік автоматизовано за допомогою програми 1-С «Бухгалтерія», версія 7.7. Програма включає в себе такі компоненти як: «Розрахунок зарплати», «Облік основних засобів», «Облік нематеріальних активів» та інші. Така структура програми дозволяє функціонувати кожній з компонент окремо та в комплексі з іншими. При сітьовому застосуванні це дає цілісність обліку та його безперервність із одночасним збереженням певного рівню самостійності й незалежності.

Обов'язки з ведення бухгалтерського обліку покладаються на бухгалтерію підприємства на чолі з головним бухгалтером. Облік ведеться методом подвійного запису на рахунках бухгалтерського обліку згідно Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств та організацій, затвердженого наказом МФУ від 30.11.1999 р. № 291 (зі змінами і доповненнями, внесеними наказом МФУ від 09.12.2002 р. № 1012).

Організаційна стадія обліково-аналітичного процесу включає: вибір форми бухгалтерського обліку, формування бухгалтерії, розробку посадових інструкцій працівників бухгалтерії, вибір форм первинної документації, складання графіка документообігу.

Формуванням складу працівників бухгалтерії займається керівник підприємства за поданням головного бухгалтера. Розробкою усіх необхідних внутрішніх нормативних та регулюючих документів стосовно роботи

бухгалтерії займається головний бухгалтер. Саме він займається складанням наказу про облікову політику підприємства, розробкою схем та графіків документообігу і т.д. Усі накази, внутрішні розпорядження затверджуються керівником підприємства - головою правління.

Створення цілісної системи обліку передбачає активне застосування специфічного елемента регулювання бухгалтерського обліку та звітності – облікової політики підприємства. Облікова політика пов'язана із планом рахунків, складанням бухгалтерських проводок, методикою складання фінансової звітності.

Процес складання наказу про облікову політику підприємства ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» повністю покладено на головного бухгалтера. Затверджується наказ керівником підприємства – головою правління. Посадові інструкції бухгалтерів також розробляються головним бухгалтером відповідно до розподілу обов'язків у структурі бухгалтерії.

Відповідно з наказом «Про облікову політику підприємства ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ»:

1. Бухгалтерський облік на підприємстві ведеться відповідно до:
  - Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»,
  - національних Положень (Стандартів) бухгалтерського обліку, затверджених наказом Міністерства фінансів України.
2. Облік на підприємстві ведеться за журнально-ордерною формою з елементами комп'ютерної обробки за допомогою прикладної програми.

Підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій на підприємстві ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» є первинні документи, які фіксують факти здійснення господарських операцій, які наведені на рисунку 3.3.

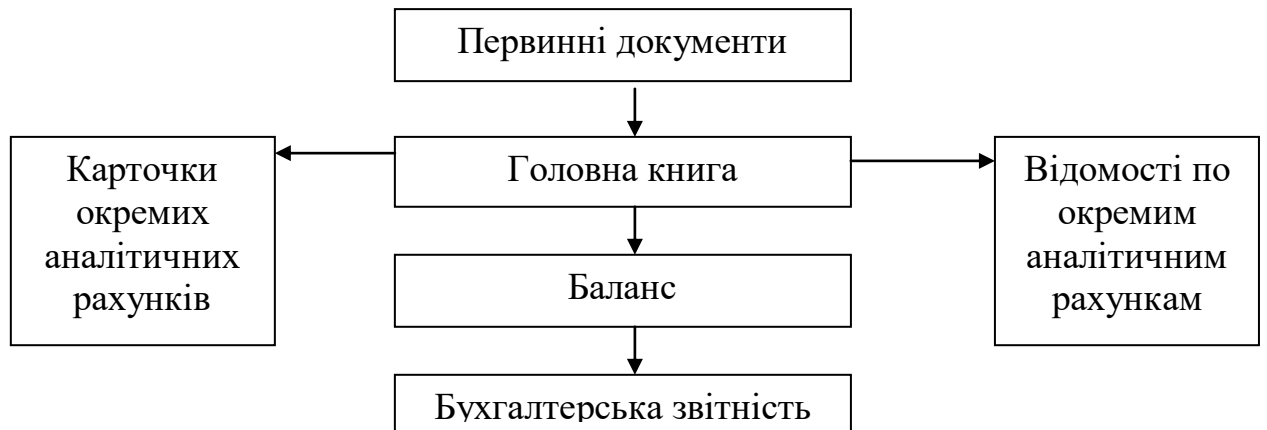

Рис.3.3. Реєстрація інформації в первинних і зведених регістрах

Первинні документи складаються під час здійснення господарської операції на паперових і машинозчитувальних носіях інформації і мають такі реквізити: назву документа (форми), код форми, дату і місце складання, назву підприємства, зміст та обсяг господарської операції, вимірювачі господарської операції (у натуральному і вартісному виразах); посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції і правильність її оформлення; особисті підписи або інші ознаки, що одночасно ідентифікують особу, яка здійснила господарську операцію.

Первинні документи мають бути складені в момент здійснення операції, а якщо це неможливо - безпосередньо по закінченні операції. Відповідальність за своєчасне та якісне складання документів, передачу їх у встановлені терміни для відображення в бухгалтерському обліку, за достовірність даних, наведених у документах, несуть особи, які склали і підписали ці документи. Підписи осіб, відповідальних за складання первинних документів, на обчислювальних машинах та інших засобах організаційної техніки, виконуються у вигляді пароллю або іншим засобом авторизації, що дає змогу однозначно ідентифікувати особу, яка здійснила господарську операцію.

Інформація, що міститься у прийнятих до обліку первинних документах, систематизується на рахунках бухгалтерського обліку в регістрах синтетичного та аналітичного обліку шляхом подвійного запису їх взаємно пов'язаних рахунках бухгалтерського обліку.

У ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» організований внутрішній контроль, який передбачає: організацію документообігу підприємства ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ», тобто складання графіку проходження первинних документів та здійснення контролю за операціями заводу.

Документообіг – це рух документів від моменту їх складання або одержання від інших підприємств, організацій до використання для бухгалтерських записів та передачі до архіву.

Документообіг у ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» встановлюється головним бухгалтером, а за його відсутності – особою (юридичною або фізичною), яка веде бухгалтерський облік на договірних засадах, і є обов'язковим для всіх працівників підприємства. На підприємстві графік документообігу складається головним бухгалтером і є додатком до наказу про облікову політику підприємства.

Керівник підприємства намагається створити необхідні умови для правильного ведення бухгалтерського обліку, забезпечити неухильне виконання всіма підрозділами, службами та працівниками, причетними до бухгалтерського обліку, правомірних вимог бухгалтера щодо дотримання порядку оформлення та подання до обліку первинних документів.

Основні етапи документообігу:

- 1) складання й оформлення документа;
- 2) прийняття документа бухгалтерією (обліковим центром підприємства);
- 3) рух документів по відділах і робочих місцях до бухгалтерії (облікового центру), їх обробка і використання для бухгалтерських записів;

4) передача документів на засоби обчислювальної техніки (машинно-облікові станції) і повернення к назад (при ручному веденні бухгалтерського обліку);

5) передача документів до архіву.

Документообіг на підприємстві є обов'язковим для всіх працівників підприємства.

Порядок документообігу залежить від характеру й особливостей господарських операцій та їх облікового оформлення, а також від структури підприємства ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» і його облікового апарату (бухгалтерії).

Для кожного виду або роду документів (накладних, вимог, рахунків-фактур тощо) розробляється схема документообігу у формі графіка руху документів. У графіку, який встановлюється наказом керівника ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ», зазначається дата створення або одержання від інших підприємств документів, прийняття їх до обліку, передача в обробку та до архіву.

Первинні документи та облікові реєстри, які прийшли обробку, бухгалтерські звіти та баланси зберігаються в бухгалтерії в закритих шафах під відповідальність головного бухгалтера.

Керівник підприємства затверджує перелік посадових осіб, яких він наділяє правом видачі дозволу (підпису первинних документів) на проведення господарських операцій, пов'язаних з відпуском (витратою) коштів, товарно-матеріальних цінностей, нематеріальних активів тощо. А також конкретних посадових осіб, які мають право підписувати документи на видачу бланків суворої звітності.

Графіки документообігу складають для забезпечення ритмічного і своєчасного надходження до бухгалтерії первинних документів із підрозділів підприємства і безперервного відображення господарської діяльності в системі бухгалтерського обліку.

У ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» велика кількість і різноманітність документів. До внутрішніх документів підприємства відносять ті документи, які складаються в господарствах відповідно до проведених ними операцій: вимоги, накладні, касові ордери, різні акти тощо. До зовнішніх документів належать ті, які надходять у господарство від інших підприємств, установ і організацій. До цієї групи належать також документи, які пишуть в одному господарстві, але вони обертуються між різними господарствами. Сюди належать усі банківські документи - платіжні вимоги, доручення, квитанції про заготівлю сільськогосподарської сировини тощо.

На підприємстві відповідно до П(С)БУ № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності в кінці року складаються наступні форми фінансової звітності: Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал і примітки до фінансової звітності, яка складається відповідно до вимог П(С)БУ № 2-6. Окрім фінансової звітності підприємство складає наступні форми статичної звітності:

Ф № 1-підприємництво «Звіт про основні показники діяльності підприємства» - річна - надається до 16 лютого, квартальна – до 25 числа місяця, наступного за звітним кварталом;

Ф № 11 -ОЗ - «Звіт про наявність і рух основних засобів, амортизацію (знос) - річна - до 9 лютого після звітного року;

Ф № 1-ПВ - місячна і 2-ПВ - квартальна «Звіт про використання робочого часу - до 7 числа після звітного періоду;

Ф. № 1 П «Звіт підприємства»; квартальна – не пізніша за 15 число після звітного періоду, за рік - 20 січня.

Квартальна фінансова звітність надається до 25 числа після звітного періоду.

3.2. Облік поточних зобов'язань на підприємстві

Зауважимо, що ведення первинного обліку є запорукою формування та систематизації даних щодо наявності та стану зобов'язань суб'єкта

соціально-економічної діяльності. До складу первинних документів відносяться типові форми, які заповнюються бухгалтером або надаються від імені контрагентів, щоб підтвердити відповідний вид заборгованостей.

Перелік первинних документів, які підтверджують господарські операції на ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» відображено в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Первинні документи з обліку поточних зобов'язань на ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ»

№	Назва документа	Характеристика первинного документа
1	2	3
1.	Акт приймання матеріалів	«Документ який застосовується для оформлення приймання матеріальних цінностей, які мають розбіжності з даними супровідних документів постачальника як за кількістю, так і за якістю» .
2.	Рахунок-фактура	«розрахунково-платіжний документ, що передбачає виставлення певних сум до оплати покупцям за поставлені товари та послуги» .
3.	Податкова накладна	«Документ, який платник податку на додану вартість зобов'язаний надати покупцю (отримувачу) на його вимогу».
4.	Товарно-транспортна накладна	Оформлюється рух вантажу із вказівкою перевізника.
5.	Видатковий касовий ордер	Оформлюється надходження готівки у суб'єкта господарювання.
6.	Виписка банку	Підтверджується рух коштів на поточному рахунку.
7.	Акт виконаних робіт (наданих послуг)	Підтверджує отримання відповідних послуг або виконання певних робіт.
	Платіжне доручення	«Документ містить вимогу отримувача безпосередньо до платника, сплатити суму грошей та доручення платника банку, що його обслуговує, здійснити переказ визначеної платником суми грошей зі свого рахунка на рахунок отримувача» .

Якщо мова йдеться про отримання кредитних ресурсів у вигляді позики, то вся процедура надання цих коштів супроводжується певними документами. Серед яких можливо виділити саме «кредитний договір, який укладається обов'язково в письмовій формі, як шляхом складання одного

документа, підписаного кредитором та позичальником, так і шляхом обміну листами, телеграмами тощо, підписаними стороною, що їх надіслала (ч. 2 ст. 1055 ЦК України) [3].

Аналіз наукових праць підтверджує той факт, що «кредитний договір є одним з різновидів позики. Предметом кредитного договору є винятково грошові кошти, що надаються позичальнику на умовах, визначених у договорі. Це відрізняє кредитний договір від договору позики, предметом якого можуть бути як грошові кошти, так і речі, визначені родовими ознаками. Сторонами кредитного договору є позичальник і кредитор. Номінально позичальником може бути будь-яка юридична або фізична особа, в тому числі суб'єкт підприємницької діяльності. Позичальник має право відмовитися від одержання кредиту частково або в повному обсязі, повідомивши про це кредитора до встановленого договором строку його надання, якщо інше не встановлено договором або законом» [51].

Зауважимо, що перелік первинних документів та використання синтетичних та аналітичних рахунків повністю залежить від напрямків діяльності даного ПАТ, а також від організації облікового процесу, що повинно здійснюватись з урахуванням кризових та нестабільних умов та технічних можливостей суб'єкта соціально-економічної діяльності.

ПАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» характеризується лінійною організаційною структурою, базові переваги якої представлені у вигляді принципів об'єктивності, професіоналізму, підпорядкованості та субординації.

За організацію та ведення бухгалтерського обліку на ПАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» відповідає головний бухгалтер, який спрямовує діяльність фахівців бухгалтерської служби з метою своєчасного виконання всіх нормативних вимог.

Зауважимо, що облікова політика ПАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» побудована з «урахуванням вимог Національних та Міжнародних стандартів фінансової звітності, а також

Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», нормативними актами, що регулюють методику ведення бухгалтерського обліку в Україні (Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, кодекси, закони і т.д.)».

Підкреслимо, що первинний облік на ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» ведеться згідно з нормами чинного законодавства, застосовуючи стандартний пакет документів, а саме: накладну, податкову накладну, рахунок-фактуру, платіжне доручення, ПКО, ВКО, виписку банку, товарно-транспортну накладну, акти виконаних робіт (наданих послуг), які надаються контрагентами під час здійснення господарських операцій у суб'єкта соціально-економічної діяльності.

Зауважимо, що «податкова накладна складається постачальником для розрахунку суми ПДВ, що є податковим зобов'язанням постачальника. Продавець товару (робіт, послуг), який зареєстрований як платник ПДВ, зобов'язаний надати покупцю податкову накладну, що дає право на одержання податкового кредиту».

Підтвердженням здійснення оплати постачальнику ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» є «виписка банку за розрахунковим рахунком підприємства».

Зазначимо, що всі документи, які отримало ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» обов'язково підлягають арифметичній формальній та аналітичній перевірці для підтвердження здійсненої господарської операції у суб'єкта соціально-економічної діяльності.

При цьому забороняється «приймати до виконання та оформлення первинні документи за операціями, які суперечать законодавству і встановленому порядку приймання, зберігання та використання активів і зобов'язань. Зазначені документи передаються в бухгалтерську службу для проведення бухгалтерських записів та поточного контролю прийняття ефективних управлінських рішень» [51].

Нарахування та виплата заробітної плати на ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» здійснюється на основі таблицю обліку робочого часу та формулювання розрахунково-платіжної відомості суб'єкта соціально-економічної діяльності.

Виплата заробітної плати здійснюється на ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» два рази на місяць, що встановлено у Наказі про облікову політику суб'єкта, перерахування відбувається на картки або готівкою.

Для розрахунків з контрагентами на ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» використовується рахунок 63, з відкриттям відповідних субрахунків та аналітичних рахунків за кожним постачальником та підрядником, що представлено в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Облік розрахунків з постачальниками і підрядниками на ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ»

№	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1.	Оплачено постачальникам і підрядникам з поточного рахунку	631	311
2.	Оплачено постачальникам і підрядникам готівкою	631	301
3.	Оприбутковано товари від постачальника	20	63
4.	Нараховано податковий кредит з ПДВ	641	631
5.	Відображено залік взаємної заборгованості між постачальниками та покупцями	631	361

Вибір форми розрахунків ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» залежить від договірних умов та фактичної можливості провести розрахунки.

Для обліку розрахунків з оплати праці на ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» застосовується рахунок 661 «Розрахунки з оплати праці» у взаємозв'язку з відповідними рахунками для забезпечення чіткості та деталізації необхідної інформації для прийняття управлінських рішень у суб'єкта соціально-економічної діяльності. Візуалізація обліку розрахунків з оплати праці на ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» наведена в табл. 1.4.

Таблиця 1.3

Облік розрахунків з оплати праці на ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ»

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1.	Нараховано заробітну плату виробничому персоналу	23	661
2.	Нараховано заробітну плату адміністративному персоналу	92	661
3.	Нараховано заробітну плату загальнопромислому персоналу	91	661
4.	Нараховано відпускні робітникам підприємства	23	661
5.	Нараховано утримання з заробітної плати працівників: ВЗ, 1,5 %	661	641
6.	Нараховано утримання з заробітної плати працівників: ПДФО, 22%	661	642
7.	Нараховано ЄСВ, 22% на заробітну плату працівників	23	651
8.	Перераховано до бюджету ВЗ, ПДФО, ЄСВ	641, 642, 651	311

У фінансовому обліку ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» «рахунок 64 «Розрахунки за податками й платежами» призначено для узагальнення інформації про розрахунки підприємства за усіма видами платежів до бюджету, включаючи податки з працівників

підприємства, та за фінансовими санкціями, що справляються в дохід бюджету» [51].

Підкреслимо, що на ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» середньооблікова чисельність штатних працівників становить приблизно 35-37 осіб, тому ведення аналітичного обліку розрахунків з оплати праці на ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» ведеться в розрізі працівника суб'єкта соціально-економічної діяльності. «На основі даних аналітичного обліку за рахунком 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» систематизуються дані стан розрахунків з оплати праці та наявність зобов'язань перед працівниками за невиданою та депонованою заробітною платою, що необхідна для потреб системи управління» [49].

До складу поточних зобов'язань ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» включені короткострокові кредити банку, для оперативного обліку яких застосовується відповідний рахунок - 60 «Короткострокові позики», який має певні субрахунки.

До «рахунка 60 «Короткострокові позики» ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» відкриваються наступні субрахунки:

- 601 «Короткострокові кредити банків у національній валюті», який призначений для узагальнення інформації про суми заборгованості підприємства перед банками за одержаними короткостроковими кредитами у національній валюті на звітну дату без урахування відсотків;

- 602 «Короткострокові кредити банків в іноземній валюті», який призначений для узагальнення інформації про суми заборгованості підприємства перед банками за одержаними короткостроковими кредитами в іноземній валюті на звітну дату без урахування відсотків;

- 603 «Відстрочені короткострокові кредити банків у національній валюті», який призначений для узагальнення інформації про суми поточної

заборгованості перед банком у національній валюті, термін якої відстрочено за додатково укладеною угодою;

- 604 «Відстрочені короткострокові кредити банків в іноземній валюті», який призначений для узагальнення інформації про суми поточної заборгованості в іноземній валюті перед банком;

- 605 «Прострочені позики в національній валюті», який призначений для узагальнення інформації про заборгованість підприємства за простроченими короткостроковими позиками у національній валюті;

- 606 «Прострочені позики в іноземній валюті», який призначений для узагальнення інформації про заборгованість підприємства за простроченими короткостроковими позиками в іноземній валюті» [49].

Процес віддзеркалювання у фінансовому обліку короткострокових кредитів банку візуалізовано у табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Облік операцій з короткостроковими кредитами банку на ПРАТ
«ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ»

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, тис. грн.
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
1	Отримано короткостроковий кредит банку	311	601	18050,00
2	Нараховані відсотки на кредит	951	684	3010,00
3	Погашення короткострокового кредиту	601	311	18050,00
4	Виплата відсотків за кредит	684	311	3010,00
5	Переведення короткострокових позик до складу довгострокових за домовленістю	601	501	5502,00

Зазначимо, що систематизація інформації про розрахунки з учасниками та засновниками ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ», що «пов'язані з розподілом власного капіталу, у тому числі, дивіденди та процес повернення часток, відбувається за допомогою рахунка 67 «Розрахунки з учасниками»» [28].

На ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» регулярно відбувається процес ознайомлення акціонерів ПАТ з результатами діяльності за підсумками року. Нажаль останні роки характеризувались кризовими явищами (карантинні обмеження, воєнний стан в Україні), що значно погіршило фінансово-господарський стан ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» і не надало можливості сплачувати дивіденди акціонерам ПАТ.

Організація облікового процесу поточних та довгострокових зобов'язань на ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» забезпечує побудову обліково-аналітичної системи, яка є базисом для прийняття своєчасних та ефективних управлінських рішень, які стосуються раціонального використання матеріального, трудового та фінансового потенціалу в кризових та нестабільних умовах, у тому числі під час воєнного стану в країні.

3.3. Шляхи удосконалення обліку зобов'язань на підприємстві

Сучасні проблеми, з якими стикаються суб'єкти соціально-економічної діяльності, пов'язані із максимальною оптимізацією розрахунків, а також із ретельним обліком зобов'язань, що забезпечить перманентний контроль за їх наявністю та рухом, а також зменшить ризики отримання додаткових витрат у зв'язку із недотриманням договірних умов.

Процес удосконалення «системи звітності суб'єкта господарювання щодо відображення його кредиторської заборгованості слід проводити у розрізі окремих її видів із метою визначення оптимального рівня деталізації статей такої заборгованості і визначення напрямів їх розшифровки у Примітках до річної фінансової звітності. Вирішення проблем бухгалтерського обліку кредиторської заборгованості підприємства стає можливим через удосконалення порядку застосування окремих елементів методу бухгалтерського обліку на підставі виявлення системних зв'язків між ними» [45].

Вектори удосконалення обліку зобов'язань на ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» визначаються поступово, на основі детального моніторингу та діагностики ділянок обліку, що визначає «слабкі місця» облікової системи, усунення яких підвищить ефективність формування інформаційного продукту.

До зазначених векторів на ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» доцільно віднести наступні:

- оптимізація програмного забезпечення з урахуванням нормативних вимог (впровадження програмного продукту «BAS Бухгалтерія»);
- інтеграційне управління зв'язками з контрагентами на основі введення реєстру поточних та майбутніх договорів;
- введення додаткових аналітичних рахунків, які забезпечать високий рівень систематизації даних про контрагентів ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ».

Вектори оптимізації облікового процесу зобов'язань ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» візуалізовано на рис. 1.5.

Серед векторів оптимізації облікового процесу на ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» важливим є трансформація програмного забезпечення та перехід з 1:С Бухгалтерії на програмний продукт «BAS Бухгалтерія», який є сучасним та незабороненим, враховуючи умови сьогодення.

Зазначимо, що «BAS Бухгалтерія» - це «готовий інструмент для вирішення всіх завдань, які стоять перед бухгалтерською службою підприємства, якщо бухгалтерська служба повністю відповідає за облік на підприємстві, включаючи, наприклад, виписку первинних документів, облік продажів тощо. Крім того, це прикладне рішення також можна використовувати виключно для ведення бухгалтерського та податкового обліку, а завдання автоматизації інших служб, наприклад, відділу продажів, вирішувати спеціалізованими конфігураціями або іншими системами».

Рис. 1.5. Вектори оптимізації облікового процесу зобов'язань ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛБОПРОДУКТІВ»

Підкреслимо, що в умовах воєнного стану підприємство стикається з проблемою постійного знаходження всього складу бухгалтерської служби по юридичній адресі, що впливає на якість обліку та своєчасність обробки інформації. Саме тому використання хмарних технологій, у тому числі і щодо даного програмного продукту, є вирішенням даної проблеми, коли кожен обліковець ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛБОПРОДУКТІВ» має можливість зайти в програму з будь-якого пристрою, лише знаходячись із доступом до мережі Інтернет.

Зазначимо, що складання оптимізаційного графіку погашення зобов'язань на ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛБОПРОДУКТІВ» забезпечить планування процесу акумуляції та використання фінансових ресурсів без створення складних умов вирішення оперативних завдань. відповідальною особою за побудову даного графіку є заступник головного бухгалтера ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ

ХЛІБОПРОДУКТІВ», який після поради з головним бухгалтером та керівником може раціонально справувати процес погашення зобов'язань з уникненням можливим негативним наслідків у вигляді штрафів, пені, неустойок тощо.

Наступним кроком процесу удосконалення є введення додаткових аналітичних рахунків по видам зобов'язань на ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ», що забезпечить високий рівень інформаційності даних для прийняття ефективних управлінських рішень.

Саме з цією метою доцільно впровадити на ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» наступні аналітичні рахунки до субрахунку 631 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», що відображено в табл. 1.5.

Таблиця 1.5

Додаткові аналітичні рахунки до субрахунку 631 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» на ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ»

Номер аналітичного рахунку	Назва аналітичного рахунку
1	2
631.11	«Заборгованість за товари з майбутньою оплатою»
631.12	«Заборгованість за роботи та послуги з майбутньою оплатою»
631.21	«Заборгованість за товари, відстрочена на певний термін»
631.22	«Заборгованість за роботи і послуги, відстрочена на певний термін»
631.31	«Прострочена заборгованість за товари»
631.32	«Прострочена заборгованість за роботи та послуги»
632.11	«Заборгованість за товари, роботи, послуги з іноземними постачальниками з майбутньою оплатою»
632.21	«Заборгованість за товари, роботи, послуги з іноземними постачальниками, відстрочена на певний термін»

Крім того, для удосконалення обліку розрахунків з оплати праці на ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» є розробка та впровадження аналітичної відомості з урахуванням інформації за кожним працівником суб'єкта соціально-економічної діяльності, що надасть

можливість у будь-який момент надати керівництву інформації про стан розрахунків як взагалі по ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ», так й по кожному працівнику окремо, що є суттєвим в умовах воєнного стану.

Процес удосконалення системи обліку зобов'язань на ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» забезпечується також за допомогою проведення систематичного моніторингу, діагностики та контролінгу, що уможливить побудову адаптивної та сучасної системи обліково-аналітичного забезпечення на ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» з подальшим оптимальним управлінням ресурсами суб'єкта. Система контролінгу на ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» зменшить кількість помилок щодо обліку зобов'язань та надасть можливість оптимізувати процес погашення поточних та довгострокових зобов'язань на ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ».

Підкреслимо, що інтеграційне управління зв'язками з контрагентами ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» є необхідним елементом системи управління в кризових та нестабільних умовах. Це пов'язано із постійним моніторингом за відносинами із контрагентами ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ», за необхідністю ведення перемов про подовження терміну погашення зобов'язань, особливо це стосується довгострокових та короткострокових кредитів банку, які є невід'ємною частиною фінансового забезпечення функціонування ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ». Домовленості із постачальниками та підрядниками нададуть можливість ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» уникнути фінансових санкцій на випадок порушення договірних умов та не втратити довіру контрагентів для подальшої співпраці, особливо під неплатоспроможності та відсутності вільних коштів для погашення заборгованостей.

Таким чином, процес оптимізації та удосконалення облікового процесу на ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» ретельного моніторингу проблемних аспектів з подальшим визначенням шляхів розв'язання з урахуванням наявних ресурсів. Запровадження запропонованих векторів щодо удосконалення обліку зобов'язань на ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» потребує покрокової роботи, починаючи із введення аналітичних рахунків та придбання і впровадження сучасного програмного продукту «BAS Бухгалтерія», що відповідає сучасним нормативним вимогам в умовах воєнного стану. Суцільний контроль за термінами погашення зобов'язань забезпечить дотримання догорілих вимог і зменшить ризики несвоєчасної сплати, що лише позитивно відобразиться на відносинах із контрагентами, працівниками, учасниками (акціонерами) та іншими суб'єктами господарської діяльності.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Підходи до визначення та формування структури поточних зобов'язань залежать від певних факторів, перелік яких уможливило з'ясування значення відповідних категорій. Генеза формулювання дефініції зобов'язань має розгалужену систему, яка вимагає системного підходу та авторської оцінки. Зауважимо, що розвиток діяльності формує певну необхідність у коректній та чіткій оцінці зобов'язань, що забезпечує ефективність системи управління потенціалом підприємства.

Різновид підходів до визначення дефініції «зобов'язання» підкреслює зацікавленість науковців та потреби у формуванні теоретичного базису для системи обліку суб'єктів соціально-економічної діяльності, враховуючи кризові та нестабільні умови функціонування.

Обліковий процес зобов'язань базується на чіткому та своєчасному отриманні необхідної інформації щодо виникнення та виду зобов'язань, що є необхідно умовою ефективного управління суб'єктом господарювання. Системне недотримання умов та термінів погашення боргів значно знижує платоспроможність підприємства та суттєво впливає на використання фінансових, трудових та матеріальних ресурсів.

Методологічна та методична підтримка обліку поточних зобов'язань включає перелік нормативно-правових вимог, які забезпечують системність процедур та достовірність інформації про стан поточних та довгострокових зобов'язань.

Процес визнання зобов'язань суб'єкта соціально-економічної діяльності регламентується та виокремлює наступні умови:

- по-перше, оцінка їх може бути достовірно визначена;
- по-друге, існує ймовірність зменшення економічних вигод внаслідок їх погашення [14].

Зауважимо, що залежно від терміну погашення всі зобов'язання можливо поділити на поточні та довгострокові, враховуючи кризові та

нестабільні умови, у тому числі воєнні дії, зміну напрямків діяльності у зв'язку із переміщенням суб'єкта господарювання тощо.

В Плані рахунків бухгалтерського обліку зобов'язання суб'єкта соціально-економічної діяльності відображаються на рахунках відповідних класів, а саме шостому [49].

На ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» поточна заборгованість в звітному році порівняно з попереднім зменшилась на 990 тис. грн або на 6,1 %. Це відбулось за рахунок зменшення кредиторської заборгованості: за товари, роботи, послуги на 1637 тис. грн. або на 18,4%. Але відбулось збільшення величини кредиторської заборгованості за розрахунками на 249 тис. грн. або на 160,6%, іншої – на 398 тис. грн або на 5,6 %.. На початок звітного року у структурі кредиторській заборгованості найбільшу питому вагу займала заборгованість за товари, роботи, послуги-54,9%, частка інших поточних зобов'язань склала 44,17 %; за розрахунками – 0,93%. На кінець року відбулись наступні зміни у структурі кредиторської заборгованості: збільшилась питома вага іншої заборгованості на 5,48% п. та за розрахунками – на 1,72% п. та зменшилась питома вага заборгованості за товари, роботи і послуги на 7,2%.

Підприємство не має власних оборотних коштів, величина яких зменшується на кінець 2020 року на 8792 тис.грн. Це викликало зменшення значення коефіцієнта маневреності власного капіталу, хоча його величина не знаходиться в межах норми, що негативно характеризує діяльність підприємства. Значення коефіцієнта забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами має тенденцію до зменшення впродовж даних років. Таким чином, аналіз показників фінансової стійкості підприємства дозволяє зробити висновок про недостатньо ефективно вкладення грошових коштів в діяльність підприємства та зниження фінансової стабільності функціонування підприємства на ринку.

Перелік первинних документів та використання синтетичних та аналітичних рахунків повністю залежить від напрямків діяльності даного

підприємства, а також від організації облікового процесу, що повинно здійснюватись з урахуванням кризових та нестабільних умов та технічних можливостей суб'єкта соціально-економічної діяльності.

Вектори удосконалення обліку поточних зобов'язань на ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» визначаються поступово, на основі детального моніторингу та діагностики ділянок обліку, що визначає «слабкі місця» облікової системи, усунення яких підвищить ефективність формування інформаційного продукту.

До зазначених векторів на ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ» доцільно віднести наступні:

- оптимізація програмного забезпечення з урахуванням нормативних вимог (впровадження програмного продукту «BAS Бухгалтерія»);
- інтеграційне управління зв'язками з контрагентами на основі введення реєстру поточних та майбутніх договорів;
- введення додаткових аналітичних рахунків, які забезпечать високий рівень систематизації даних про контрагентів ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436 IV. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/436> 15. (дата звернення: 02.05.2023).
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755 V1. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755> 17. (дата звернення: 03.05.2023).
3. Цивільний Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435 IV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435> 15. (дата звернення: 02.05.2023).
4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996 XIV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996> 14. (дата звернення: 02.05.2023).
5. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>. (дата звернення: 02.05.2023).
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» : наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00> (дата звернення: 02.05.2023).
7. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 (в редакції від 09.08.2013 р.). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. (дата звернення: 02.04.2023).
8. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність» : наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 628. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13>. (дата звернення: 02.04.2023).
9. Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>. (дата звернення: 25.04.2023)

10. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань : наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>. (дата звернення: 02.04.2023).

11. Положення про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку: наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>. (дата звернення: 02.04.2023).

12. Положення про ведення касових операцій в національній валюті в Україні: Постанова Правління Національного банку України від 29.12.2017 р. № 148. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17> (дата звернення: 12.03.2023).

13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджений Наказом Міністерства фінансів України № 237 від 08.10.1999р. із змінами і доповненнями, внесеними Наказом Міністерства фінансів України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/>. (дата звернення: 02.04.2023).

14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №11 «Зобов'язання», затверджений Наказом Міністерства фінансів України № 20 від 31.01.2000р. із змінами і доповненнями, внесеними Наказом Міністерства фінансів України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/>.(дата звернення: 02.04.2023).

15. Азаренков Г.Ф., Петряєва З.Ф., ХмеленкоГ.Г. Економічний аналіз: навч. посіб. Х.: ХДЕУ, 2003. 248 с.

16. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. / за ред. В.О. Шевчук, О.В. Коновалова. К.: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2011. 399 с.

17. Атамас П.Й. Бухгалтерський облік у галузях економіки : навч. посібник. 2-ге вид., перероб. та доп. К.: ЦУЛ, 2010. 392 с.

18. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія і практика: навч.-практ. посіб. / С.Б. Ільїна, Н.І. Верхоглядова, В.П. Шило. К. : Центр учбової л-ри, 2019. 536 с.

19. Безкоровайна Л.В. Особливості бухгалтерського обліку дебіторської і кредиторської заборгованості у вітчизняній та зарубіжній практиці. Ефективна економіка. 2016. № 12. <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5310> (дата звернення 18.05.2023).

20. Войнаренко М.П., Пономарьова Н.А. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту : навч. посібник. К.: ЦУЛ, 2010. 484 с.

21. Гончарук Р. П. Сутність та класифікація кредиторської заборгованості: колізії наукових підходів. Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. 2012. № 1(59). С. 48–51.

22. Дунаєвська О.М. Наукові підходи щодо сутності кредиторської заборгованості та її класифікації. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/12/175-1.pdf> (дата звернення 18.05.2023).

23. Доненко А.О. Документальне оформлення розрахунків із постачальниками та підрядниками. Стан та перспективи розвитку бухгалтерського обліку і контролю на підприємствах АПК : збірник наукових праць студентів : Випуск 3 / відп. за вип. М. М. Коцупатрий. К. : КНЕУ. 2015. С. 69-73.

24. Економічний аналіз : навчальний посібник / В.М. Серединська, О.М. Загородна, Р.В. Федорович. Тернопіль: Видавництво Астон, 2010. 624 с.

25. Єлецьких С. Я., Тельнова Г.В. Фінансова санація та банкрутство підприємств : навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2007. 176 с.

26. Жердева Л.І., Гевлич Л.Л. Аналіз кредиторської заборгованості в рамках управління зобов'язаннями. Вісник студентського наукового товариства Донецького національного університету. Том 1 / Ред. кол. Хаджинов І.В. та ін. Вінниця: ДонНУ, 2016. 212 с.

27. Журавська І.Л. Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками. URL:

http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/7734/1/PIOPF_2017_56-59.pdf. (дата звернення 15.09.2021)

28. Завгородній В.Г., Мних Є.В., Рудницький В.С. Облік, аналіз та аудит. К.: Кондор, 2010. 618 с.

29. Загородній А. Г. Економічний аналіз: теорія і практика : підручник. Львів: «Магнолія плюс», 2006. 428 с.

30. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. Фінансовий словник : словник. 3-те вид., випр. та доп. К.: Т-во “Знання”, КОО. 2000. 587 с.

31. Завгородній А. Г., Вознюк Г. Л., Партин Г. О. Облік і аудит: термінологічний словник . Львів : Центр Європи, 2009. 671 с.

32. Зілінська А.С. Вдосконалення методики аудиту зобов'язань підприємства в сучасних умовах господарювання. URL: <http://repository.hneu.edu.ua> (дата звернення 15.04.2023).

33. Іванова Н.А., Ролінський О.В. Організація і методика аудиту : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2008. 216 с.

34. Івахненко В.М., Горбаток М.І. Курс економічного аналізу : навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни. 2-е вид., перероб. і доп. К.: КНЕУ, 2005. 302 с.

35. Колесниченко В.Е. Аналіз управління кредиторською заборгованістю. Ефективна економіка. 2016. № 3. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4855> (дата звернення: 02.09.2021)

36. Костюнік О.В., Махницька О.В. Удосконалення обліку кредиторської заборгованості та методи управління нею. Агросвіт № 8, 2015. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/8_2015/14.pdf (дата звернення 19.04.2023).

37. Коновалова К.Т., Макарова А.С. Удосконалення кредиторської заборгованості та методи управління нею. URL: http://bses.in.ua/journals/2018/34_2018/40.pdf (дата звернення 19.12.2021).

38. Лега О., Радіна І. Аналіз кредиторської заборгованості: теоретичні аспекти. URL:

http://sophus.at.ua/publ/2015_03_27/sekcija_4_2015_03_27/85 (дата звернення 19.03.2023).

39. Левчинський Д.Л., Морозова Є.П. Основні засади аудиту кредиторської заборгованості згідно з міжнародними стандартами. Світова економіка та міжнародні відносини Інтелект XXI № 5. 2016 URL: http://www.intellect21.nuft.org.ua/journal/2016/2016_5/2.pdf (дата звернення 20.03.2023).

40. Марченко О.С. Управління кредиторською заборгованістю підприємства в умовах оптимізації обліково-аналітичної системи. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток конкурентоспроможності економіки в умовах міжнародної інтеграції: макро-, мезо- та мікро- рівні» (25 травня 2021 року, м. Одеса) / МОН України; ОНУ імені І.І. Мечникова; відп. ред. Н.Л. Кусик; ред. кол.: О.В. Побережець, Є.І. Масленников, М.М. Гоголь [та ін.]. – Одеса: ОНУ імені І.І. Мечникова, 2021. – 141 с. С. 102-105.

41. Мних Є.В., Барабаш Н.С. Фінансовий аналіз : підручник. Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. 536 с.

42. Організація бухгалтерського обліку : навч. Посібник /за ред. В.С. Леня. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 696 с.

43. Попович, П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: підручник. Тернопіль: Економічна думка, 2004. 416 с.

44. Ратушняк О. Г. Вдосконалення ефективності управління підприємством шляхом впровадження інформаційних систем. Вісник Хмельницького національного університету. 2011. 345 с.

45. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. Київ: Знання, 2007. 668 с.

46. Стецюк Н.С. ВИЗНАЧЕННЯ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ. Розвиток економічних інструментів досягнення сталого розвитку URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/145.pdf> (дата звернення 18.05.2023).

47. Стоянова-Коваль С.С., Берднікова В.О. Аудит поточних зобов'язань. Економіка і суспільство. 2016. Випуск # 5. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/5_ukr/78.pdf (дата звернення 11.05.2023).

48. Ступницька Т. М., Маркова Т. Д., Бамбуляк І. М. Кредиторська заборгованість підприємства: оцінка та механізми управління. Економіка харчової промисловості. 2018. Т. 10, Вип. 4. - С. 66-78. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echp_2018_10_4_9 (дата звернення 11.05.2023).

49. Сук Л.К., Сук П.Л. С. Фінансовий облік: Навч. посіб.-К.: "Знання", 2015. 647 с. URL: http://www.mktek.com.ua/wp-content/uploads/Syk_Fin_obl_2015.pdf. (дата звернення 18.05.2023).

50. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підручник. 6-те вид. перероб. і доп. Київ: Алерта, 2013. 982 с.

51. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підручник. 2-ге вид. К. : Алерта, 2007. 954 с.

52. Чацкіс Ю.Д., Гейєр О.А., Наумчук О.А. Організація бухгалтерського обліку : навч. посібник. К. : Центр учбової літератури, 2011. 512 с.

53. Шара Є.Ю., Бідюк О.О., Соколовська-Гонтаренко І.Є. Бухгалтерський фінансовий та податковий облік: навчальний посібник. Нац. ун-т державної податкової служби України. К.: Центр учбової літератури, 2011. 424 с.

54. Шара Є.Ю., Соколовська-Гонтаренко І.Є. Фінансовий облік I : навч. посібник. К.: Центр учб. літ., 2016. 336 с.